

הישיבה הארבע-מאות-ושלוש-עשרה של הכנסת האחת-עשרה

יום רביעי, י"ג באדר התשמ"ח (2 במרס 1988)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

א. שאלות ותשובות

הסקר ובעקבות מכתבך, להעדרת עליית יהודים אשכנזים בגורם מאזן לעומת היהודים הספרדים, התומכים בליכוד.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני, אני מבקש — — —

יהושע מצא (הליכוד):

מדוע לא חסתיג מידידין רפפורט וולאך גם יחד, ומדוע לא תגנה אותם בעליפה ובכתב על שקשרו אותך — באמצעות מסמכים, הכוללים אף אח מכתבך — לעסקה כספית מפלגתית ולאפליה בין יהודים ליהודים? הרי עם ידידים כאלה לא צריך שונאים.

היו"ר ש' הלל:

תודה.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני הישגבראש, אני מוחה בכל תוקף על כך שחבר הכנסת מצא ניסה להעליל עלי כאן עלילה. לא נאמר דבר בשמי, לא נאמר דבר המיוחס לי, לא עליידי מר רפפורט ולא על ידי מר וולאך. אני מציע לך להיזהר במערכת ההשמצות שלכם. הליכוד מוציא כל היום, שתיש-עשרה פעמים ביום — — —

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' הלל:

סליחה.

מאיר כהנא (תנועת כך):

— — —

היו"ר ש' הלל:

חבר הכנסת כהנא, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אתה לא תדבר היום. חבר הכנסת כהנא, קראתי לך לסדר בפעם הראשונה. תיזהר בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

אני יכול להגיד לחבר הכנסת, שבשנת 1984 — — —

היו"ר ש' הלל:

סליחה, אדוני, אני רוצה לומר, במפורש, שבשאלות ותשובות אין קריאות ביניים. מי שיפריע בקריאות ביניים לשאלת רגילה או לשאלת בעליפה — אקרא אותו לסדר ואוציא אותו מן האולם.

שר החוץ ש' פרס:

— — — הודיעו נציגי הממשלה 17 פעמים לממשלת ארצות-הברית — היתה או ממשלה של הליכוד, בלעדינו — על הסכמת הממשלה להניח צינור כזה. לא מוכן לי כלל מדוע הציע משהו לשלם שוחר. ההודעה הראשונה היתה בשיחה בין משה ארנס לבין מר ג'ורג' שולץ, ב-5 ביוני 1984 — מר

היו"ר ש' הלל:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

ניגש לסעיף הראשון בסדר-היום — שאלות ותשובות. אני מתכבד להזמין את ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ להשיב על שאלתא.

4264. פרשת צינור הנפט העירקי

חבר הכנסת י' מצא שאל את שר החוץ ביום י"א באדר התשמ"ח (9 בפברואר 1988):

פרסומים בארצות-הברית המתייחסים לשנת 1985, התקופה שבה כיהן מר שמעון פרס כראש ממשלת ישראל, קושרים אותו, ככחול, לפרשת כספים מפלגתיים סביב בניית צינור הנפט העירקי. כמו כן, נקשרה שאלת העלייה של יהדות רוסיה לעניין מפלגתי ועדתי — ראייתה כתגבורת אלקטורלית למפלגת העבודה.

יש מקום לכך שממלא-מקום ראש הממשלה שמעון פרס ישיב על דברים ועל פרסומים העלולים לגרום נזק.

ברצוני לשאול:

1. מה הקשר בין מכתבו של ממלא-מקום ראש הממשלה שמעון פרס לבין המזכר הסודי של וולאך לאדוויין מי?

2. כיצד מצטייר במכתבים ובמזכרים נושא העלייה מברית-המועצות, ובכלל זה הצד המפלגתי והעדתי שלה?

3. האם נתרמו כספים למפלגת העבודה או מומנו בשבילה סקרים עליידי מר רפפורט?

שר החוץ ש' פרס:

1. אין כל קשר.

2. העניין הוא פרי דמיונו של מחבר התזכיר, שכיח, אגב, כשגריר ארצות-הברית לשיחות ועדת זכויות האדם של האו"ם. החלק החיאוני של התזכיר מעורר סלידה, והחלק העובדתי חסר שחר. מר ברונפמן לא נגש כלל עם מר גורבצ'וב, ומר גורבצ'וב לא העביר לי איגרת כלשהי.

3. כל תרומה למפלגה מדווחת כדן למבקר המדינה.

היו"ר ש' הלל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני שר החוץ, לשם אימות דברך, מדוע לא תציג לפני הציבור את הסקרים, שידריך וולאך טוען במסקר כי מומנו עליידי ידיך האחר, רפפורט? ושמה תבהיר גם תוספת מזה: קיומו של מכתב ככתב ידך כראש הממשלה אל ממשלת ארצות-הברית, שהועבר שלא באמצעות שגרירותנו, כנהוג? כך תוכל אולי להסיר מעליך כתם נורא שהטילו כך ידיך, הקושרים אותך ואת מפלגת העבודה, על-פי מסקנות מנתוני

היור"ר ש' הלל:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

אורה נמיר (המעריך):

חשאל את גולדשטיין.

היור"ר ש' הלל:

חברת הכנסת אורה נמיר, אני קורא אותך לסדר. אמרתי כמה פעמים: בזמן שאלות אין קריאות ביניים. חברת הכנסת אורה נמיר.

שר התח"ר ש' פרס:

אני לא עשיתי את זה באמצעות ספסרי קרקעות בגדה. עשיתי את זה באמצעות אדם שהוא "בינס-מן", אדם שאני מעריך אותו. אינני מתחשש לשום דבר.

דב שלונסקי (הליכוד):

מותר לשאל שאלה?

היור"ר ש' הלל:

לא. אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

שר התח"ר ש' פרס:

כל הסיפור מלא שטויות דמיוניות. מי שמכיר את מפלגת העבודה ואותי, יודע את פעולתי למען יהודי בריית-המועצות, צריך להיות חוצפן כדי לבקש שאני אכחיש דבר כזה. יש גבול לעלילות. לא התעסקתי עם ספסרים מהגדה כדי לגייס כספים למפלגה. בצינור הזה תמכו כל ממשלות ישראל, ללא יוצא מהכלל. כמשך כל הזמן. רק אדם בעל דמיון חולני יכול להציע כסף בשביל דבר כזה. זה משרת את האינטרס של המדינה, ולכן הייתי כבד זה.

מר מ"ז היה, אם אינני טועה, שר המשפטים של ממשלת ארצות-הברית. את מר וולאך הכרתי כשגירר ארצות-הברית בועדה לזכויות האדם — אינני יכול לבדוק מה עושה כל אחד, אני יודע מהו התואר שלו. מר מקפרליין היה יועץ הנשיא לענייני ביטחון, ומר שולץ הוא מוכיר המדינה.

כל הסיפורים והעלילות שהופצו עליי אדם שהוא שם כבר 17 פעמים בדיכורים לא נכונים, וניסיונות אנשי הליכוד להיאחז בו — זוהי בושח וחרפה.

היור"ר ש' הלל:

תודה. אני מודה מאוד לאדוני שר התח"ר וממלא-מקום ראש הממשלה.

ב. שאלות בעל-פה

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך לבעיה?

2. מה הן התוכניות להשלמת קו הביוב, ומתי הן עומדות להתבצע?

היור"ר ש' הלל:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר הביטחון י. רבין:

1. אנשי המינהל האזרחי לאזור יהודה ושומרון מודעים לבעיה, ומרעצת התכנון העליונה שכמסגרתו פועלת לקידום התכנון והביצוע של מאסף הביוב המזרחי של ירושלים. כשיתוף עם עיריית ירושלים ומשרד הבינוי והשיכון.

שולץ: בעניין צינור הנפט העירייה לעקבה. שאתה הבטחת לא לפגוע בו. מר ארנס: נכון. מר שולץ: היא דרך טובה להפחית מהלחץ באזור.

אקרא לחבר הכנסת מצא את עיקר המכתב שלי למר מ"ז. גם כאן יש כל מיני סיפורים. אני עצמתי או לנסות תוך שברעיים לארצות-הברית. כאן ואמר לי שממשלת ארצות-הברית מעוניינת בנושא הזה, ומר מ"ז מרכז את הטיפול בו. הצעתי למר מ"ז שיעביר את הנושא הזה לג'ורג' שולץ. כל הזמן מלמדים אותי סדר. בדרך השם, 40 שנה אני משרת את המדינה, ואני מכיר את הסדרים. כתבתי: אני עוקב בעניין רב אחר הצינור המתוכנן מעירק לירדן, כתוספת אפשרית של הכנסת שיקול כלכלי לארץ רבת תלאות זו. דומה כי הערכה הישראלית תוכל לסלול את הדרך לכניית הצינור. אני אחמך ואסייע לתוכנית. חשאיית נדרשת מצדנו מפני שמדובר במדינות ערביות. אהיה בארצות-הברית באמצע אוקטובר ובכוונתי לרחן על כך עם ג'ורג' שולץ, לו אני חש הערכה רבה ביותר. בהתחשב במשך שהותי הקצר בווינגטון, אני מאמין שיהיה זה לתועלת אם ג'ורג' יתורע מראש על כך.

אני רוצה לשאול מה רע במכתב הזה, על מה מפציע שמרנות ודיכונות.

יהושע מצא (הליכוד):

באמצעות מי — — —

היור"ר ש' הלל:

סליחה, אין קריאות ביניים.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא לא משיב על השאלה, למה הועבר המכתב באמצעות רפפורט.

היור"ר ש' הלל:

אחא יכול להגיש שאלתא נוספת.

יהושע מצא (הליכוד):

למה באמצעות רפפורט?

שר התח"ר ש' פרס:

מפני שרפפורט היה אצלי בבית. אני העברתי לו את המכתב מפני שחשבתי שזה מפעל טוב ורב ערך.

יהושע מצא (הליכוד):

מי זה רפפורט?

היור"ר ש' הלל:

אנחנו עובדים עתה לשאלות בעל-פה. אני מבקש מחברת הכנסת עדנה סולודר להציג את השאלתא שלה לשר הביטחון.

397. נחליאוג כביב שופכין

עדנה סולודר (המעריך):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר הביטחון, זה חודשים מספר משמש נחליאוג אפיק השופכין של שכונתה המזרחית של ירושלים: נוה-יעקב, פסגת-זאב, הכפר ענתות והמתנה הצבאי שלידו ומעלה-אדומים. זה שנים מספר זורם בנחליאוג גם הביוב של אזור התעשייה במישור-אדומים. התכנון והביצוע של קו ביוב ליישובים אלה מתבצע, אם בכלל, בקצב אטי מזה של הקמת היישובים עצמם.

אכל. יש חלוקה תקציבית, וכל מה שקשור לתכניות הבנייה והשיכון של ישראלים או יהודים נמצא באחריות משרד הבינוי והשיכון ונעשה בתיאום עם המינהל האזרחי. כמובן, משרד הפנים, בתוקף תפקידיו וסמכויותיו, בכפיפות לממשל הצבאי, הוא המופקד על מרעצת התכנון האזרחי.

אנו נעשה הכול כדי להבטיח את השלמת מפעל הביוב. אנו פועלים להבטיח שכל תכנון יובאו בחשבון כל הצרכים, במיוחד לנוכח הקשיים הקיימים באזורים הללו.

לשאלת חבר הכנסת שבה וייס: השאלה מקיפה הרבה יותר. אנו עושים כל אשר ביכולתנו כדי לקיים את שירותי המינהל האזרחי. יש ניסיונות לפגוע בעובדי המינהל האזרחי, ומן הראוי שנוכח שרוב-רובם הם תושבי השטחים, וכולי תקווה שהתושבים, שאותם הוא משרת, יאפשרו לו להמשיך ולפעול כדי לתת להם את השירותים הדרושים להם.

היו"ר ש' הלל:

תודה. חברי הכנסת, אנו עוברים לשאלתא הבאה בעל-פה, ואני מתכבד להזמין את חברת הכנסת אורה נמיר להציג את השאלתא שלה לשר העבודה והרווחה.

404. ייבוא עובדים זרים

אורה נמיר. (המעריך):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר העבודה והרווחה, בעקבות הלחצים של התעשיינים והחברות להבאת כוח עבודה, לייבוא עובדים זרים, לאור היעדרותם הממושכת של פועלים ערבים מהשטחים, ברצוני לשאול:

האם ככוונתך להיענות ללחצים אלה ולהתיר הבאת עובדים זרים?

היו"ר ש' הלל:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין כוונה לשנות את המדיניות הבסיסית למתן היתרים לייבוא עובדים זרים למשק הישראלי.

אני רואה בעבודה קניין לישראלים בלבד, מקור קיום כלכלי ואמצעי חשוב לעיצוב החברה. אין שום צורך להתייחס למונח עבודה כאל מונח כלכלי, כמונח שהיקפו נקבע לפי מידות הייצע והביקוש בתוככי המשק. ממש כפי שהממשלה מחויבת לספק חינוך, בריאות וביטחון לאזרחיה ולתושביה, כך היא מחויבת לספק עבודה, תעסוקה. עובדים זרים לא יוכלו להיות בשום תנאי תחליף להיקפי עבודה המועסקים מיהודה ומשומרון וחבל-עזה בתוככי המשק הישראלי. הרי לא יעלה על הדעת להציף את המשק הישראלי באלפים רבים של עובדים זרים מארצות אירופה. יש לכך השלכות חברתיות, כלכליות וביטחוניות. ואם אנחנו מעוניינים גם להכריז את המשק הישראלי, ודאי שלא יהיה הגיוני לבסס אותו על עבודה זרה וחולה מאירופה.

הקריטריון למתן היתרים לעובדים זרים מחוץ לישראל הוא, קודם כול, מקצועיות מובהקת. רק בתעסוקות נדירות, או לבעלי מקצוע נדירים, ניתנים היתרים להעסקת עובדים זרים. אם מדובר בעבודות בעלות חיוניות כלכלית משקית, גם אז אנו מגלים גמישות ונותנים היתר.

במצב הקשה שהמשק הישראלי נתון בו היום יש לנו מחויבות להבטיח פעילות תקינה וסדירה של הענפים השונים.

יצרן כי הזרמת הקולחין באפיק נחלי-אוג היא זמנית, ונעשית במטרה למנוע את הזרמת הקולחין לנחל-פרת ולוואדי-קלט.

2. התוכניות להשלמת קו הביוב: א. מתוך קו הביוב המתוכנן, שאורכו כ-32 קילומטרים, כרצונו עד כה כ-18 קילומטרים. כמו כן, זה כשנה נבנה ופועל באזור מישור-אדומים מתקן לטיפול מוקדם, המפריד בין הביוב והמוצקים לפני הזרמתו לאפיק נחל-אוג; ב. קיים תכנון מפורט לבניית בריכת הוויסות ליד מתקן הטיפול ולהנחת כ-5.4 קילומטרים נוספים של קו הביוב; ג. בניית בריכת הוויסות והנחת כ-7.5 קילומטרים נוספים של קו הביוב יאפשרו הזרמת הקולחין ממזרח לקידוח המים הקיים מצפה-יריחו 2. באופן שימנע ויהום מי התהום.

3. זמן הביצוע: המשך ביצוע התוכנית, שיביא לפתרון בעיית הזרמת הביוב בנחל-אוג, מותנה בהסדרת התקציב הדרוש לכך מטעם עיריית ירושלים ומשרד הבינוי והשיכון, הנושא באחריות. המינהל האזרחי ימשיך לסייע בקידום התוכניות, כפי שעשה בעבר.

היו"ר ש' הלל:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת עדנה סולודר.

עדנה סולודר. (המעריך):

כבוד השר, מוכן שאלתי זו היתה צריכה להיות מופנית לשר הפנים או לשר הבינוי והשיכון. אבל, בגלל האופי הגיאוגרפי של הנושא, נאלצתי להעסיק אותך בימים טרופים אלה.

אנו עדים לכך, שבעקבות הבנייה המואצת בשטחים, בעיקר ביהודה ובשומרון, אבל גם בחבל-עזה, ניתנו עיקר התקציבים לבניית העילית ועסקו פחות בנושא הביוב. דווקא באזורים אלה יש לבעיית הביוב השפעה קשה מאוד, ועלולה להיות לה השלכה לטווח על מאגרי המים, וכמובן גם על הנוף. לכן פניתי כמה פעמים גם למשרד הבינוי והשיכון וגם למשרד הפנים, שהוא המפקח על הנוף.

הייתי מבקשת לשאול: האם ניתן להביא לכך שכל בנייה שתיעשה באזורים האלה תותנה גם כפתרון בעיית הביוב?

היו"ר ש' הלל:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבה וייס.

שבה וייס. (המעריך):

אדוני שר הביטחון, אני דווקא מרוצה מכך שאני צריך לשאול אותך את השאלה הזאת, כי כל עוד אתה ממונה על המינהל האזרחי, משמעות הדבר היא שלא סיפחנו את השטחים.

במתיחות השוררת בזמן האחרון יש, לדעתי, חשיבות מיוחדת למינהל האזרחי, כמי שמעניק בכל זאת צביון אנושי ימיומי שגנתי לחיים בכל האזורים. האם תוכל לדווח לנו בקצרה, האם מתקיימים כתחום זה חיים פחות או יותר נורמליים במצב הלא-נורמלי שנקלענו אליו?

היו"ר ש' הלל:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר הביטחון י' רבין:

לשאלתה של חברת הכנסת עדנה סולודר — המינהל האזרחי, כחלק מהממשל הצבאי, אחראי אחריות כוללת לנעשה בשטחי יהודה ושומרון, כמו גם לנעשה בחבל-עזה.

נגד זה, יש אלפי עובדים מובטלים שמקבלים מענק אבטלה. מדוע לא תתקוקו חוק, או הוראת שעה לתקופה של שלושה חודשים, שכל המובטלים יעבדו במשק הישראלי, ואם קיימת בעיית שכר הם יקבלו השלמה מהביטוח הלאומי במקום מענק אבטלה?

הי"ר ש' הלל:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

על השאלה הנוספת של חברת הכנסת אורה נמיר: הנושא של נוכחות זרים ללא היתר במדינת ישראל נמצא באחריות משרד המשטרה הפנים. המשימה של גירוש זרים הנמצאים בישראל ללא היתר מוטלת עליהם. כפי שדיווחה פה חברת הכנסת אורה נמיר, משרד הפנים ומשטרת ישראל, בסיוע שירות התעסוקה, מנסים בחודשים האחרונים להתמודד עם הבעיה הזאת. שירות התעסוקה במשרד העבודה והרווחה אישר לענף ההדרים העסקת 100 עובדים זרים, לענף הבניין — גם כן תוספת של 100 עובדים, ולענף המלטאות — 80 עובדים, הכול לפרקי זמן קצרים.

על השאלה של חבר הכנסת פנחס גולדשטיין: אם אכן יחול שינוי במצב, נבחן את המדיניות שלנו מחדש. בתנאים הקיימים היום עדיין אין צורך לפתוח את שערי מדינת ישראל ולהציף את המשק הישראלי באלפים רבים של פורטוגלים וטורקים, של עובדים מארצות אירופה השתות.

אני חושב בהחלט שיש די פתרונות במשק הישראלי, בתוך החברה הישראלית, כדי להתמודד עם הבעיה הנוצרת עקב המהומות בשטחי יהודה, שומרון ועזה. ואל תהיה טעות בתיאור המצב. ראשית, הקשיים שהמשק הישראלי נקלע אליהם עקב המהומות ביהודה, בשומרון ובעזה אינם כה חמורים כפי שמנסים לצייר: שנית, עיקר הקשיים לא נובע מאי-התייבשות ערביי יהודה, שומרון ועזה במקומות העבודה בתחומי ישראל הריבונית, אלא מצמצום השיווק של תוצרת התעשייה הישראלית.

אנחנו חושבים שאפשר בהחלט למצוא פתרונות אחרים. כפי שאמרת, אם ייחנף המצב, נגמיש יותר את המדיניות וניתן היתרים להעסקת זרים. בשלב זה, לפי דעתנו, אין צורך בהיתרים נוספים.

לחבר הכנסת אפרים שלום: אינני חושב שיש הצדקה לביטול חוק ביטוח אבטלה. יש הכרח צורך להכניס שינויים אחרים בחוק ביטוח אבטלה, וחלקם ידועים לחבר הכנסת שלום. אני מקווה שהכנסת תאשר בשבועות הקרובים חלק מהתיקונים שהממשלה ביקשה לאשרם ויהיה בהם כדי להניע את הישראלים, ובמידה מסוימת אפילו ללחוץ עליהם, לעבוד בכל עבודה מצויה. בשלב זה, חבר הכנסת שלום, הודענו שכל חיל משוחרר, אשר יעסוק באחת מן התעסוקות שהוכרו כתעסוקות מועדפות, בצנפי הבניין, החקלאות התעשייה, יוכל להיות, במשך שנה אחת, לאחר שחרורו מהשירות הצבאי, מתוספת של 50% ממענק האבטלה שהוא יכול היה להיות זכאי לו, נוסף על המשכורת שהוא מקבל במקום העבודה. אני סבור שיש בכך כדי להמריץ חיילים משוחררים ללכת לכל אותן תעסוקות שאינן מבוקשות על-ידי הישראלים.

אדוני היושב-ראש, אולי דווקא על רקע המהומות בשטחי יהודה, שומרון ועזה נוכל היום לחלל בחברה הישראלית איזה שינוי ערכי חשוב ולפנות בקריאה לכל ישראל ללכת להתפשר עם כל תעסוקה מצויה, להביע נכונות ורצון לצאת

לפיכך גילינו בשבועות האחרונים יתר גמישות במתן היתרים לעובדים זרים. זו הסיבה לכך שאפשרנו בשבועיים האחרונים העסקת 300 עובדים זרים נוספים מאירופה. אנחנו נתיר היקפים מוגבלים ומצומצמים מאוד, לתקופת זמן מוגבלת ביותר, של העסקת עובדים זרים במשק הישראלי, אם יתברר שיש חיוניות כלכלית משקית רבה מאוד בהעסקתם.

הי"ר ש' הלל:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המעריך):

אדוני השר, במסמך של מינהל האוכלוסין במשרד הפנים מלפני כעשרה ימים מפורטים נתונים על העובדים הזרים שנמצאים בארץ, אלה שנכנסו לארץ מ-1980 ועד 1986 ולא עזבו אותה, והם מועסקים בלא רשיון, ולפי הניסוח של משרד הפנים "נתספים על-ידי מעסיקים". מדובר ב-10,275 עובדים מעשר מדינות, למעט מדינות כמו טורקיה, אירן וארצות-הברית ומדינות אירופה. משרד הפנים ניסה אומנם לגרש עובדים אלה, אבל הצליח רק ב-177 מקרים.

לאור הנתונים הללו ולאור העובדה שעל-פי היתרים שניתנו על-ידי משרד העבודה והרווחה, נכון להיום — לפי נתונים שנמסרו לי משירות התעסוקה — עובדים 2,600 עובדים זרים כהיתר, מהם 1,100, ואם נוסיף עליהם את ה-300, מספרם יגיע ל-4,000 — בתעשייה; ואדוני השר, נמסר לי שנוסף על כך ניתן היתר לארבעה חתימלון באילת להעסיק 80 עובדים זרים, ובקטיף בפרדסים מועסקים עוד 100 עובדים זרים.

לאור הנחישות שלך, כפי ששמענו אותה בתשובה על השאלתך, שלא לשנות את המדיניות, אני רוצה להמשיך ולשאול: א. מה בדעתך לעשות לגבי אותם 10,000 עובדים ומעלה הנמצאים ועובדים כל הזמן במשק הישראלי ללא היתר וללא רשיון? ב. האם הנתון של 300 עובדים הוא מבחינתך סוף פסוק במתן היתרים נוספים?

הי"ר ש' הלל:

תודה לחברת הכנסת אורה נמיר. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת פנחס גולדשטיין. בבקשה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כולנו רואים בעבודה ערך, בעיקר כשהיא עבודה עברית. אבל, כולנו מודעים לעובדות הקיימות בקשר לעבודה העברית וגם למצוקת התעסוקה הקיימת לנוכח היעדרותם של ערביי יהודה, שומרון וחבל-עזה מהעבודה — חלקם ברצון וחלקם הגדול מתוך אונס שאונסים אותם שלא להגיע לעבודה.

ככלל אני מקבל את העיקרון שקבעת. השאלה היא, האם מתן היתרי עבודה, אפילו במספר מוגבל, לא יביא לשינוי המצב, להודעה קבל עם ועדה לאותם פועלים שנעדרים מעבודתם: מקום עבודתם אינו בטוח, חוזר לעבודה. אני חושב שכרגע שחיתן היתרים לעובדים זרים — ואני יודע את העלויות ומבין את ההשלכות — יכול מצב זה להשתנות ונצא כולנו נשכרים.

הי"ר ש' הלל:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אפרים שלום.

אפרים שלום (המעריך):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בעקבות המאורעות האחרונים סובלים מפעלי תעשייה וחקלאות מחוסר פועלים.

הי"ר ש' הלל:

אני מודה מאוד לאדוני השר, חבר הכנסת, יש לנו שתי שאלות נוספות בעל-פה, והתשובות עליהן חתנתה במשך היום.

לכל תעסקה. זה צורך שאפשר להגדיר אותו כצורך לאומי חיוני וחשוב ביותר, והוא יכול לאפשר לנו להוציא מתוך מעו.

יעקב זאק אמר (המערך):

צריך לפרסם את זה. חיללים משוחררים לא יודעים את זה.

ג. הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה בשל הסכנה לקיומה של המדינה

מצד אויבים ובוגדים מבית

הי"ר ש' הלל:

אגדה א': הערבי הישראלי, הפלשתיני היושב במדינת היהודים, הוא ערבי טוב ונאמן למדינת ישראל, יש להכביל בינו לבין הערבי הרע, הפלשתיני היושב בשטחים, הזורק עלינו אבנים ובקבוקי תבערה, שלא כאכנים ובקבוקי התבערה בנאדיר-ערה.

אגדה ב': הערבי הישראלי, הפלשתיני היושב במדינת היהודים, הינו מסכן ומעונה העומד בפני דילמה של זהות כפולה: מצד אחד הוא בן העם הפלשתיני, שאותו הוא כל כך אוהב, ומצד אחר הוא אזרח מדינת היהודים שאותה הוא כל כך אוהב, אך לעולם, חס ושלום, לא יבגוד הערבי, הפלשתיני היושב במדינת היהודים, לעולם לא יבגוד בישראל, במדינה שנפשו קשורה בנפשה.

אגדה ג': חייבים להבין את המסכן ולעזור לו לצאת ממצוקתו ולהרגיש כי אוהבים אותו, כי אכן זה כיתו. חייבים להעניק לו חשמל וכיכר ובכך הוא כאמת ידיו ערבי טוב. חייבים להעלות את רמת החיים שלו. לדוגמה, יש להוציא ממנו את הזעם והתסכול ואת הלאומיות הפלשתינית על-ידי קבלת בית-שימוש שבו יישב בשקט. הרי עם סכל ואין לב, עם נבל ולא חכם. הטרם תדע כי דווקא ככה, דווקא באשליה חלמאית כאלה, אברה ישראל?

יהודים, האמת המרה היא כה יסודית וכה צלולה עד שאי-אפשר להתנחש לה. אפילו תניקות של בית-רבן רואים אותה, מבנים אותה ומוודים בה. ומה היא האמת? האמת היא שהערבים הנמצאים בתוך מדינת היהודים, האזרחים שלנו, חברי הכנסת מוחמד מעארי, תופיק טובי, תופיק זיאר, מחמד תוד וכהנה וכהנה, שונאים את מדינת היהודים הציונית ורואים בה מדינת ליסטים וגוענים, כאשר כל שאיפתם היא לשים קץ לקיומה.

האמת היא שאין ערבי אחד במדינה הרוצה לחיות במדינה המכונה "המדינה היהודית", כאשר הוא אינו יהודי. האמת היא שאין ערבי אחד במדינה שאינו מתקומם נגד חוק השבות, המעניק לכל יהודי ולא לערבים זכות טבעית וחוקית להיות כאן, לעלות ארצה ולקבל מייד אזרחות, כאשר לבן-דודו של אותו ערבי אורח, השוהה בירדן, אין זכות דומה. האמת היא שאין ערבי אחד במדינה הרואה בהמנון "התקווה" את השיר שלו, שאין ערבי אחד שאינו רואה במלים "נפש יהודי הומייה" מושג זה, שאין ערבי אחד במדינה השומע את המלים "התקווה" בת שנות אלפיים ואינו מבין שהתקווה כת שנות האלפיים של היהודי לחזור לארץ היתה לגביו, הערבי, חלום בלהות. האמת היא שאין ערבי אחד במדינה הרואה ביום העצמאות יום תג. בשבילי זהו יום אבל, לא חגיגה ניצחון כי אם זיכרון תכוסה והשפלה. האמת היא שאין ערבי אחד במדינה שאינו חולם על היום שבו תקום מדינה ערבית בשם "פלשתיין" במקום המדינה היהודית "ישראל", ומשום כך אין ערבי אחד במדינה שאינו מזדהה עם הערבים כיהודה, בשומרון ובעזה, המתקוממים ומורדים נגד היהודים ותובעים מדינה בשם "פלשתיין" ביש"ע.

אנו עוברים עתה לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה בשל הסכנה לקיומה של המדינה מצד אויבים ובוגדים מבית. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר כהנא.

מאיר כהנא (תנועת כך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאשר יצא אברהם אבינו עם בנו יצחק לעקדה, הוא לקח אתו גם את שני נערי. ובכן, "ביום השלישי וירא את המקום מרחק". שואלים חז"ל: "מה ראה? ראה ענן קשור בהר". אמר ליצחק: "בני, רואה אתה מה שאני רואה?" אמר לו: "הן". כן. אמר לשני נערי: "רואים אתם מה שאני רואה?" אמרו לו: "לא". אמר: "הואיל והחמור אינו רואה, ואתם אין אתם רואים, שבו לכם פה עם החמור, עם הדומה לחמור".

אכן, חבר הכנסת, יש בני אדם הרואים, המבינים, החשים, הרואים את המציאות ואת האמת. יש שמסתכלים בדיוק באותו כיוון, בדיוק על אותו מצב, ואינם רואים כלום. חמורים.

אך יותר מפליא, יותר מדהים מחמורים שאינם מסוגלים לראות, הם אלה שלא רוצים לראות. בחזרה, לאחר שבע מכות שהונחתו על מצרים מאת הקדוש-ברוך-הוא, בא משה ומהיר על מכה שמינית, מכת ארבה. ועבדי פרעה המפוחדים, המתוסכלים, אומרים לפרעה: "הטרם תדע כי אברה מצרים?" בפשטות, הפירוש הוא: וכי אינך יודע כי מצרים אבודה? המפרש הגדול אבן-עזרא מביא פירוש מבריק, שכולו הבנה עמוקה לנפש האדם. על המלים "הטרם תדע" אומר אבן-עזרא: "הטרם תדע שיתברר לך כי אברה מצרים?" חברי הכנסת, איזה פירוש נפלא ואמיתי. דאי שפרעה יודע כי מצרים אבודה, לא ייתכן שלאחר שבע מכות על-טבעיות לא ידע ולא יכין את האמת, אך המלך העיקש לא רוצה לדעת, לא רוצה להבין, לא רוצה להודות כאמת המרה. לכן הוא עוצם את עיניו, מתעלם מהאמת הקשה, בורח מהמציאות הכבדה. הוא לא רוצה שיתברר לו, חולשת בן האנוש: הסירוב להביט בעיניים פקוחות ברע, וכמו שנאמר בישיעהו: "ועצם עיניו מראות ברע".

חברי הכנסת, עדים אנו היום לקבוצה שלמה בארץ שאינה רואה כלום: פוליטיקאים, אנשי רוח, סופרים, מתיוונים למיניהם — חמורים שפשוט לא מסוגלים לראות ולהבין, או פרעונים, משורש "פרעה", שמתוך אימת נפש מתרידה נרתעים מלהביט בפרצופה הזעזעו של האמת המרה, של המציאות הקשה, ובחיל ורעדה בורחים מהמפלצת ומסתגרים במגדל השן כעיניים סגורות ובאשליה ילדותית, כאילו אם רק לא יסתכלו על האמת — היא תיעלם, חמורים, פרעונים, מטורפים. בונים לעצמם, המכולבלים האלה, מגדלי בבל, גורדי שחקים של אגדות שקר ומיתוסים מגוחכים, שלא היו מכיישים את חכמי חלם.

והנה, ידידי הטובים והיקרים, חברי הכנסת, מתכבד אני להודיע לכם, שאני מתכוון לקיים בעזרת השם מבצע של "בחזרה לוואדי-ערה" בחג הפסח הבא עלינו לטובה. הפעם יצטרפו אלינו מאות ואלפי אנשים יהודים שפויים, לא חמורים, שהצליחו במשך השנה הזאת להבין, שאומנם זה מוקד של נחשים ועקרים.

כולנו, השפויים, הגענו למסקנה, שאם אנו רוצים להציל את הילד, את הבן, את הבת, מליל "איטבח אל-יהוד", ואם רצוננו להבטיח שבעוד 10 שנים תתקיים מדינה יהודית בארץ, הפתרון היחיד הוא להוציא את הערבים מהארץ. התשובה היחידה היא באימוץ דברי אמנו שרה, שדרשה: "גרש את האמה הזאת ואת בנה ישמעאל כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק".

הפתרון היחיד הוא בהכנה שהערבים אורחי מדינת ישראל שונאים את המדינה, מהווים גיס חמישי, הממתין לקומו למרוד ולחסל את המדינה היהודית: בהכנה שהערבים כאן, במדינת היהודים, מעצם העובדה שאינם יהודים ואינם ציונים, הפכו סרטן המחפשט בגופנו.

ומכיוון שהממשלה האומללה הזאת לא מסוגלת לראות, לא רוצה שיתברר לה כי בדרך שאנו צועדים אבדה המדינה, חס ושלום, ולא מוכנה להוציא מכאן את הערבים — אני מציע אי-אמון לממשלה.

היו"ר ש' הלל:

אני רוצה לנצל את ההזדמנות כדי להסב את תשומת לבו של חבר הכנסת כהנא, שמדבריו נשמע כאילו הוא מתכוון לעשות איזה מצעד — כי הכנסת הגבילה את חופש התנועה שלו ולא תחול על זה חסינות. להיפך, בעניין זה תחול עליו מגבלה.

מאיר כהנא (תנועת כך):
אני רועד מפחד.

היו"ר ש' הלל:

אני לא יודע מה אתה עושה, אבל חוכחי להסב את תשומת לבך ולהזהיר אותך, כדי שלא תאמר שלא הסבר את תשומת לבך.

מכל מקום, אני מודיע את זה לפרוטוקול, אני מודיע את זה פורמלית, ואני מציע לחבר הכנסת כהנא לקחת זאת לתשומת לבו.

מאיר כהנא (תנועת כך):
ואני באמת אבטל את זה — — —

היו"ר ש' הלל:

אני מעמיד עתה להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת מאיר כהנא להביע אי-אמון בממשלה. מי להצעה — ירים את ידו. מי נגד?

ה צ ב ע

הצעת סיעת תנועת "כך" להביע אי-אמון לממשלה בשל הסכנה לקיומה של המדינה מצד ארבים ובוגרים מבית לא נתקבלה.

היו"ר ש' הלל:
תודה רבה. אני קובע שההצעה לא נתקבלה.

שבח וייס (המערך):
אדוני הישכר-ראש, נא להודיע שאני לכדי הצלתי את הממשלה.

אין ערכי אחד במדינה שאינו מקווה שזה יהיה רק השלב הראשון בדרך למדינת פלשתיין, שתכלול גם את הגליל — נצרת ועכו, גם את המשולש — טייבה, טירה וכפר-קסס, וגם את יפו, וגם את רמלה, וגם את לוד, וגם את תל-אביב וירושלים — מזרח ומערב.

משום כך, לעולם לא יהיה כאן שלום, והמאבק והמלחמה והדמים יגיעו, חס ושלום, גם לגליל וגם לשרון וגם לכבישי המדינה וגם לכתיהם של תושבי רמת-השרון, ודאי שזוהי המציאות, ברור שזוהי האמת לאמתה, וממציאות מרה זו בורחים החמורים והפרעונים.

כאשר ציוותה התורה הקדושה: "השמר לך פן תכרת ברית ליושב בארץ אשר אתה בא עליה", הסביר המפרש הגדול אברבנאל למה לא תיתכן ברית בין ישראל הכובש לבין העם הכבוש, וזה לשונו: "כי אחרי שהם לקחו את ארצם מידם אין ספק שתמיד יבקשו רעת ישראל — — — כי כיוון שאתה ישראל באת אל הארץ ההיא ולקחת אותה מיד יושביה — — — איך ישמרו לך ברית אהבה? אבל יהיה בהיפך — כי יהיה למוקש בקרבך". דברים צלולים, ברורים של יהודי שהבין, לא חמור ולא פרעוני.

היו, יהודים עיוורים, ודאי שעם שמאמין בכנות, כמו הערבים, שזו ארצם והיא נלקחה מהם, העם הזה לא יהיה מוכן לקבל את הפיתויים הצבועים של אבא אבן או שמעון פרס, שמיר או גאולה כהן, של הקיבוץ הארצי או של "גוש אמונים", המלצרים היהודים מימין ומשמאל, מיוסי ועד גאולה, המשקרים לערבים במצח נחושה, המפספסים על שוויון זכויות ועל דמוקרטיה. אבל אין יהודי אחד בבית הזה שהיה מוכן לתת להם להיות רוב בדמוקרטיה, בלוד, בדמוגרפיה.

יהודים, המרד של הערבי הישראלי הפלשתיני בקרבנו כבר התחיל. כינתיים הוא אומנם על אש קטנה, אך להב המרד כבר עולה. שמעון פרעונים וחמורים, הוזהרם: כיום המרד של הערבים הישראליים לאות הוזהרות עם אחיהם ביהודה, בשומרון ובעזה, העתיקו את עזה ואת יהודה ושומרון ליפו, ללוד, לוואדי-ערה. אותה שנהא כעניים, אותן אללים, אותם בקבוקים, אותם ססמאות ודגלי אשף, אותה החלטה לחסל את המדינה היהודית. כנצרת מומחשת השנאה למדינה. עורכים הפגנות עם ססמאות נגד המדינה ובעד תמיכה באשף. כעכו ובח'פה וגם כיפו יש הוזהרות גלריה עם אשף ושנאה ליהודים, שנאה בולטת. כוואדי-ערה, אהה, ואדי-ערה, אהה, אוס-אל-פחם, כל האזור הזה, השוכן בלב-לבה של המדינה, הפך לשטח כיבוש קטן, כאשר כלי רכב של יהודים הופכים מטרה לאבנים ולבקבוקי תבערה. אוטובוס של "אגד" נשרף, דגלי אשף מונפים באוריר, ויהודים פחדים לנסוע בכביש חדרה-עפולה. שומו שמים, זאת המציאות במדינה הציונית היהודית, הגאווה, הריבנות, 40 שנה לאחר העצמאות כביכול.

לפני ארבע שנים החליטה תנועת "כך" להגיע לוואדי-ערה ולאוס-אל-פחם כדי להרגיש ולהמחיש את האמת הברורה לכל מי שאינו חמור או פרעון, שוואדי-ערה ואוס-אל-פחם במיוחד הם קן של נחשים ועקרים, מכור של שונאי יהודים בישראל, שחייבים לסלקם מהארץ. ברור שכל החמורים הפרעונים מהשמאל ועד הליכוד, אפילו עד "התחייה", התקוממו וקרקרו: נזעזעו, התנגדו; ערכי ואדי-ערה ואוס-אל-פחם הם אזוריים טובים ונאמנים. ואנשי הקיבוצים האומללים והאטומים מהירו להגיע לשם ולהדהות עם אחיהם הערבים מול הגזענים היהודים. ורצמן, העזר כנגדנו, מהיר לתת לכן הנחשים מעמד של ציר, כך שהיום היא כבר עיר של נחשים.

הד"ר ש' הלל:

לך בכוחך זה, עלה בכוחך זה והצל את ממשלת ישראל. אני רוצה לעבור עכשיו להצעות לסדר-היום, אבל בשביל זה רוצים לי המציעים לפחות, אם לא המשיכים.

אני צריך לחזור ולומר, שאם המציעים אינם מופיעים, אני מחזק את ההצעות שלהם.

י"ס שרד (התנועה לזכויות האזרח ושלום):

זה פשוט מפני שכולם יוצאים מן האולם כשהוא מדבר ולא הספיקו לחזור, כי לא היה צלצל.

הד"ר ש' הלל:

היה צלצל, אני כל הזמן שומע את הצלצל. לחברי הכנסת יש כנראה בעיות שמיעה.

שבח רייס (המערך):

אני הייתי בקומה הרביעית ושמעתי את הצלצל. אני לבדי הצלתי את הממשלה.

שר הביטחון י' רבין:

אתה היית כאן יחיד? אני לא רואה את המציע שאני צריך להשיב על הצעתו.

הד"ר ש' הלל:

רציתי להתחיל בהצעה לסדר-היום של חבר הכנסת יגאל כהן. האם הוא נמצא בכלל בבנין?

שר הביטחון י' רבין:

בבנין — כן.

י"ס שרד (התנועה לזכויות האזרח ושלום):

ראיתי בבנין.

הד"ר ש' הלל:

טוב. אם הוא איננו, אבקש לחפש את חברת הכנסת גאולה כהן ולקרוא לה, כי אני יכול לחכות כאן עד שיואלו חברי הכנסת בטובם להגיע.

ד. הצעה לסדר-היום

שילוב מתיישבי יהודה, שומרון וחבל-עזה במסגרת המשמר האזרחי

ושילוב היישובים במסגרת ההגנה המרחבית

הד"ר ש' הלל:

אני מזמין את חבר הכנסת יגאל כהן להעלות את הצעתו לסדר-היום, הצעה מס' 4984, שענינה: שילוב מתיישבי יהודה, שומרון וחבל-עזה במסגרת המשמר האזרחי ושילוב היישובים במסגרת ההגנה המרחבית. אני רוצה לבקש ממנו, וגם מיתר חברי הכנסת, שכאשר הם רשומים להצעה לסדר-היום, יואילו נא בטובם להיות באולם, או ליד האולם, כדי שלא יצטרכו לחפש אותם.

יגאל כהן (הליכוד):

היתה הצעת אי-אמון.

הד"ר ש' הלל:

היתה הצעת אי-אמון, וחובתך היתה להיות כאן עם תום הדיון בהצעת האי-אמון.

יגאל כהן (הליכוד):

לא היו הרעות סיעות?

הד"ר ש' הלל:

אני מציע לך שלא להתווכח. אני מזהיר בזה, שלהבא לא אנהג בדרך שבה נהגתי עד עכשיו.

יגאל כהן (הליכוד):

תודה, אדוני הישבראש.

אדוני הישבראש, כנסת וכנסת, בעוד אנו עומדים ומדברים כאן בכנסת, מתמודדים חיילי צבא ישראל עם הקשיים הרבים הניצבים בפניהם בגבולות ארץ-ישראל ובאזורי יהודה, שומרון וחבל-עזה, הנמצאים גם הם בחזית ההגנה על מדינת ישראל ועם ישראל.

באומרי "חיילי צבא ישראל" כוננתי לשני החיילות הניצבים באותה חזית: הראשון — זה"ל וכוחות הביטחון, והשני — החלוצים והמתיישבים באזורי העימות של מדינת ישראל כיום. יהודה, שומרון וחבל-עזה הם חלק בלתי נפרד מחזית זו.

הצעה נובעת מכך שבשנים האחרונות נפל דבר בחברה הישראלית. המערכות הערכיות הפכו כלי ניגוח בידי הפוליטיקאים, המקריבים ערכי יסוד במשנה הציונית על-מנת לקדם אינטרס פוליטי ומפלגתי צר.

ההתיישבות בכל חלקי ארץ-ישראל היתה תמיד ערך מרכזי בהגשמה הציונית, שדגלה בבנין הארץ ובקמת חברה עובדת ומסגרות חברתיות בעלות איכות גבוהה. ההזדהות עם ההתיישבות על כל גווניה היתה הגורם המלכד והמאחד את כל חלקי העם. ההתיישבות בקו העימות, על גבולות המדינה ובמקומות חיוניים לביטחוננו היתה, נוסף על כל אלה, ערך ביטחוני עליון, והמתיישבים נחשבו לחלוצים הנוצרים ההולכים בראש המתנה, לדוגמה ולתפארת העם.

עד היום, בעיקר כ-10 שנות שלטון הליכוד, החליטו ממשלות ישראל על הקמת 138 יישובים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, והקימו אותם. ממשלות אלה קראו לחלוצי שנות ה-70 וה-80 לבוא ולהתיישב באזורים שבהם אין תנאי חיים כמו אלה הקיימים בתל-אביב, בגוש-דן ועל-יד מגרשי הגולף בקיסריה. הם עלו והתיישבו בגבהי, בבקעת-הירדן, בחוף-עזה, בשומרון וביהודה, בידעם שסביבם אוכלוסייה ערבית. הם עלו ליישובים כגון פסגות, יצהר, אלון-מורה, נוה-דקלים, ארגמן וחברון. וכל זאת מתוך אמונה בשליחות הציונית, מתוך דאגה לחיזוק ההתיישבות וליבטחון המדינה. המתיישבים המכונים "מתנחלי י"ע", המונים כיום כ-75,000 נפש, גדלו על ברכי החינוך ההתיישבותי הערכי, על ערכים שינקו מראשתי המושבות, הקיבוצים והמושבים.

אדוני הישבראש, צר לי לקבוע שבאולם זה יושבים אנשים ההורסים בהכל פיהם ערכים היסטוריים, ציוניים, בגלל הוויכוח על הדרך לפתרון המדיני של שאלת ארץ-ישראל. המתנכרים להתיישבות חדשה זו הם אלה שהקימו קרוב ל-100 יישובים על אדמות ערביות שנלקחו בימי מלחמת העצמאות, מתוך ידיעה שזה חלק ממאבק ההישרדות של עם ישראל

2. פישוט וקיצור הליכי ענישה, בראש ובראשונה של המסיתים והמתפרעים והמחבלים בנפש וכרכוש. הנוק הכרוך ב"מה יגידו הגוים" היה קיים גם כשגירשונו ארבעה, לא 400. אל יירך לבכנו. כבר נאמר: לא חשוב מה יגידו הגוים, חשוב מה יעשו היהודים.

3. את התשובה הציונית ההולמת ניתן, כפי שנהגנו לתת בעבר, בחידוש תנופת ההתיישבות ובחזקתה. יש לחזק את היישובים הקיימים. בימים אלה סיינו בדרום הרי-חברון עם חלק מחברי המערך. בכל יישוב שמענו תביעה: תנו לנו קדושים, יש לנו עשרות מחייבים הרוצים לבוא ולהתיישב, וגם יש היום ארבעה גרעינים הרוצים ומוכנים להתיישב ולהקים מיד יישובים.

ממשלת ישראל החליטה להקים יישובים חדשים לפי ההסכם הקואליציוני ובכך להביא לסגירת אופציות מדומות של נסיגה והתקפלות, ואלה ורק אלה אכן יביאו להשלמה עם קיומנו והיאחותנו בכל חלקי ארץ-ישראל ולרו"קיום בשלום עם שכנינו. אל נא נעמוד חסרי ישע.

עבד-אללה בראשונה:
אתה מתכוון ברצינות למה שאתה אומר?

יגאל כהן (הליכוד):
נחזק רוחו של עם ישראל ונשאב כולנו עידוד מרוחם האיתנה והאמיצה של חלוצי עם ישראל בתקופתנו.

היז"ר א' שופטק:
אני מוזין את שר הביטחון להתייחס להצעה.

שר הביטחון י' רבין:
אדוני היושב-ראש, ננסת נכבדה, בהצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת כהן, כפי שנוסחה מראש וכפי שבאה לידי ביטוי בדבריו, יש התייחסות לשני מישורים: מישור מדיניות ההתיישבות באזורי יהודה ושומרון ונושא ארגון אלה החיים בשטחים אלה להבטחת ביטחונם וביטחון יישוביהם.

אשר לנושא הראשון, הרי זה מן הדיועות שיש בממשלה דעות שונות, והממשלה נוהגת עלי-פי הסכם הקואליציה בכל התייחסותה, אם להקמת יישובים חדשים ואם לעיבוד היישובים הקיימים. אין לי כוונה כרגע זה להתייחס לדבריו של חבר הכנסת במישור זה.

אשר למישור השני של דבריו, אין ספק שזה באחריות כשר הביטחון להבטיח את ארגון היישובים והגנתם.

אני מודה שיש בלבי תמיהה על הצעתו של חבר הכנסת יגאל כהן. ראשית, משום שהמשמר האזרחי הוא, בדרך כלל, תופעה השייכת ליישובים עורפיים בעיקר, ופחות ליישובים הנמצאים בקו העימות. ואכן, מבחינה זאת אולי דומים יישובי מרכז השומרון ויהודה ליישובים עורפיים, שבהם האחריות היא על בסיס המשמר האזרחי.

זה תקופה ארוכה קיים ארגון שונה. גם יישובי הבקעה, שהם יישובי קו העימות, וגם יתר היישובים ביהודה ובשומרון מאורגנים במסגרת ההגנה המרחבית באמצעות צה"ל וחלק ממערך ההגנה המרחבית של צה"ל.

הייתי שבע רצון מאוד אלמלא נזקקנו, בגלל מיעוט מתיישבים כמספר לא מבוטל של יישובים, לחוקם עלי-פי חיילים סדירים וחילי מילואים, הנקראים לשירות כדי לשמור על היישובים עצמם. אבל, אנו עושים זאת גם בגזרות אחרות ולא רק באזורי יהודה ושומרון.

באוצו, ובכך יצרו וביססו את הממד העמוק של ההתיישבות כמסוד ערכי, ואילו כיום הם לא רק מפריכים ערכים אלה, אלא מפריחים שקרים ועלילות דוך ורשע על ההעדרה כביכול של יישובים האלה בתחום הכלכלי, ומסיתים מתיישב במתיישב, תושבי אזורי מצוקה ועיירות פיתוח ביישובי הפיתוח ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, ומפריחים אמירות שכל תכליתן יצירת שגנה ופילוג בעם.

האם יעלה על הדעת לומר: אריאל, עמנאל, שלומיאל? ואותן, אדוני שר הביטחון, אני שואל: האומנם מהווה ההתיישבות נטל ולא ערך? צר לי לקבוע שכך פוגעים באחת מאושרות הציונות.

אדוני היושב-ראש, בימים אלה שומעים אנו מפי הרמטכ"ל ואלופי צה"ל הנמצאים בשטח על הגנתו, האחריות והמשמעת העצמית שמגלים המתיישבים, על אומץ לבם ועל שיתוף הפעולה עם כוחות צה"ל, הן כמישור הביטחוני והן בהגברת המוטיבציה ובהעלאת המורל של החיילים הבאים עמם במגע.

אדוני שר הביטחון, כי-1948 היו היישובים העבריים עמדות ביטחון חיוניות בהיערכות צה"ל ותרמו להדיפת האויב. לקח זה נלמד מחדש לאחר מלחמת יום-הכיפורים, וכל יישובי קו העימות ברמת-הגולן הם היום קו היערכות קדמי. היישובים והמוצבים שלידם הם קו הגנה חיוני לטיפול מיידי בכל אירוע, עד לגיוס כוחות צה"ל והגעתם. והנה נודע לי שמתיישב יהודה ושומרון פנו למערכת הביטחון בבקשה לשלבם במסגרות לחומות, במאמץ הביטחוני הכללי ביש"ע. לתדהמתי, בעוד יחידות מילואים מובאות לאזור מכוח "צו 8", יש הוראה שלא לגייס את מסגרות ההגמר — ההגנה המרחבית — מקרב תושבי יש"ע. האם נעשה הדבר משום העדר אמן? האם לוקים החיילים האלה בהעדר מוטיבציה או באי-הכרה השטח?

אני מבקש לקבוע, שאי-גיוסם של המתיישבים נראה על פניו כאי אמן תואם את המציאות, וכך משלבים את הצבא בויכוחים הפוליטיים הקיימים בתוכנו.

דבר תמה ומחזר לא פחות הוא התנגדותה הנמרצת של מערכת הביטחון להקמת מערכות משמר אזרחי של מתנדבים, כפי שקיים הדבר בתל-אביב, ביפו, בעפולה, בצנרת ובכל עיר ואם בישראל; וכערים אלה מעלים על נס את ההתנדבות ואת החיוניות של מערך זה לביטחון. לכן תמוהה ובלתי מחקבלת על הדעת היא ההפרדה בין דם לדם, בין אזרח לאזרח. מה חיוני יותר, דווקא בימים אלה, מהקמת מסגרות משמר אזרחי שיפעלו בתיאום עם כוחות הביטחון בשטח?

אני תובע ממך, שר הביטחון, וממערכת הביטחון להקים אלתר בערי יש"ע — כגון אריאל, מעלה-אפרים, אלפי-מנשה, עמנאל וקריית-ארבע — את מסגרות המשמר האזרחי. תיווצר לדעת שקיימת רוח התנדבות וקיימת נכונות של המתיישבים להיענות לאתגר חיוני זה ולטול חלק במאמץ הביטחוני כיום.

ולסיום, הרשו לי להצטרף לכל אותם שרים וחברי הכנסת — ואני מעריך שגם לרוב העם — המבינים שהחקשורת היא גורם מתסיס ומדרבן אלימות ערבית כלפי חילי צה"ל ואזרחי ישראל.

אני מבקש לקבוע שלושה שלבים לשנייה המצב ביש"ע:

1. סגירת האזור בפני אמצעי החקשורת; בכך תיווצר רגיעה משמעותית.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— רוצחים, שוכרים והורסים בתים.

אליעזר ולידמן (התחיה):
זה "פרוכדה".

עבד-אללה דראושה:
גם רוצחים ילדים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זו לא רק דעתי. תקראו בכל העיתונים בישראל — עובדות על עובדות המראות שהמתנחלים פועלים על דעת עצמם ובשיתוף פעולה עם צה"ל נגד הכפרים, נגד מחנות הפליטים וגם כפרים.

עכשיו אומר שר הביטחון, שנעביר זאת לוועדה, כדי להפוך זאת לדבר רשמי, ולהכניס את המתנחלים למסגרת של הגנה מרחבית. זה הדבר שהצעה כאן חברה הכנסת גאולה כהן: אם יהיה שינוי במדיניות, תהיה מלחמה.

התשובה של שר הביטחון, יצחק רבין, צריכה להדאיג גם את המערך. לאן אתם הולכים? האם אתם רוצים שיצמח כאן בעזרתכם ה-OAS, כמו הפאשיסטים כאלג'יריה שהתקוממו נגד דה-גול? אצלנו, לאסוננו, עדיין אין דה-גול, אבל כבר יש OAS חזק מאוד, ואנחנו תחרימים ומתריעים על כך, העובדה ששחררו עכשיו את ארבעת החיילים ואת הקצין שהחזירו כצורה כרברית ביותר בשני הצעדים הפלשתינים, ושחררו את שני המתנחלים מנוה-צוף שרצחו שני צעידים פלשתינים בדם קר — זה מעיד על הכיוון.

המערך, ובמיוחד אתה, שר הביטחון, אתראי יחד עם שרים אחרים ממפלגתך לצמיחת הפאשיזם ולמימוש האיום של גאולה כהן ושל המתנחלים בדבר המלחמה.

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
אתה יותר פאשיסט מאש"ף. אתה לא מתבייש?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לכן אנחנו מציעים להסיר את ההצעה מסדר-היום. ואני מגנה גם את המציע וגם את שר הביטחון.

אליעזר ולידמן (התחיה):
הגינני שלך הוא כבוד למי שאתה מגנה אותו.

מאיר כהנא (תנועת כך):
מנוול, שב כבר.

הי"ר א' שוסטק:
חבר הכנסת יגאל כהן, אתה מסכים שההצעה שלך תועבר לוועדה?

יגאל כהן (הליכוד):
כן, אני מסכים.

הי"ר א' שוסטק:
אנחנו ניגשים להצבעה.

ה צ ב ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדת החוץ והביטחון — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדר-היום — מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ

והביטחון נתקבלה.

יתירה מכך, אם נעביר את האחריות מההגנה המרחבית למשמר האזרחי, למשל, אני מעריך שהיכולת שלנו במיצור כוח-האדם לתפקידי שמירה תפחת משמעותית.

יגאל כהן (הליכוד):

זה לא במקום. זו תוספת.

שר הביטחון י' רבין:

סליחה, רגע. אין "לא במקום". במקום כמו תל-אביב, שיש בו משמר אזרחי, אין הגנה מרחבית של צה"ל. אין מקום שיש בו ערובת תחומים.

יגאל כהן (הליכוד):

אבל יש משטרה.

שר הביטחון י' רבין:

יתירה מכך — ארשה לעצמי להמשיך — אם באזורים המוגדרים כיישובי הגנה מרחבית, וכל היישובים באזורי יהודה ושומרון מוגדרים ככאלה, היום על-פי החוק אנחנו יכולים לחייב כל בוגר בגיל 18 עד 60 לצאת לשמירה, הרי מרגע שההגנה תעבור למשמר האזרחי — זה יהיה רק על בסיס התגברות. במסגרת אזור המאורגן כחלק מהמשמר האזרחי אין חוק המחייב את כלל האוכלוסייה לשאת בנטל של שמירה יישובים. אנחנו עוסקים אך ורק בתחום אחד, כשמדובר בהגנה המרחבית בכל מקום. בכלל זה באזורי יהודה ושומרון — שמירת היישוב.

לכן מערכת הביטחון מתנגדת להצעה זו. הדבר יפגע ביכולתנו למצות את כוח-האדם הקיים לשמירת יישובים. גם היום אין בכוח חלק מהיישובים לשאת לבדם בעול שמירת היישוב והם נוקטים לתגבור של מאות חיילי מילואים וחיילים סדירים לשמירת היישוב, לא לשמירת האזור. לכן מערכת הביטחון מתנגדת להכנסת המשמר האזרחי במקום ההגנה המרחבית. אין אפשרות לחבר את השניים. נתנגד לכך. לדעתי זה יפגע ביכולתנו למצות את כוח-האדם המדולדל שישנו לשמירת היישוב, והיישוב בלבד.

אני מוכן להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון ושם למסור נתונים שיבהיר בדיוק למה תפגע העברת השמירה מההגנה המרחבית למשמר האזרחי באפשרות של קיום הביטחון ביישובי יהודה, שומרון ועזה.

הי"ר א' שוסטק:

תודה רבה. הצעה אחרת לחבר הכנסת מאיר וילנר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. התשובה של שר הביטחון מר רבין מדאיגה אותי יותר מההצעה של הליכוד. בעצם, שר הביטחון אמר עכשיו שהוא, בתור אחראי לצבא, נכנע ל"גוש אמונים". הוא מודיע בפומבי מעל במת הכנסת — — —

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

איך זה במוסקבה?

הי"ר א' שוסטק:

חבר הכנסת דרוקמן, יש לו שלוש דקות, אל תוסיף לו.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
עצם העובדה שהשר רבין לא דרש להסיר את ההצעה מסדר-היום מראה ששרי המערך, ושר הביטחון במיוחד, הם נציגים מובהקים של הליכוד. למתנחלים, ל"גוש אמונים", יש גם עכשיו נשק רב. מה זה משמר אזרחי? הם עכשיו משתללים בכפרים, במחנות הפליטים —

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
זה שקר גס.

ה. הצעה לסדר-היום

למנוע כניסת התקשורת לסיקור המהומות ביהודה, בשומרון ובעזה

זה בגלל הטלוויזיה. מדוע לא יטקו מזה המסקנות המתבקשות?

נכון. הסכסוך לא נולד בגלל הטלוויזיה, ואני בטוחה שיבואו עכשיו לכאן וילמדו אותנו שהסכסוך לא נולד בגלל הטלוויזיה. גם נכון הוא שהפתרון הוא מדיני ולא רק צבאי; מדיני ברוח שאנחנו מאמינים בה, ברוח של יותר התיישבות, ריוס אחד גם החלת הריבונות. אבל, בהרחקת הטלוויזיה אין פגיעה בחופש העיתונות. בהרחקת הטלוויזיה יש פגיעה בניצול העיתונות החופשית על-ידי המרצחים ושליחיהם כדי להרכות הרוס והרג בנו — —

עבד-אללה דראושה:

את מפתחת מאוד — — — יש לך סיבות טובות לפחד.

מאיר כהנא (תנועת כך):

או, אתה כבר פה, חזרת מירדן? — — —

גאולה כהן (התחיה):

— — — כדי לרכוש דרך המצלמות את דעת הקהל בעולם, כדי להביא ללחצים מדיניים, כדי להכריח אותנו מכאן.

הכול מודים היום, ובכלל זה ראש הממשלה, שר הביטחון, שר החוץ, אלופי צה"ל, שנוכחות הטלוויזיה כאזורים הברורים מלבה את האש. כל חייל בשטח יספר לך על הקוד הסודי שבין החקשורת לבין המתפרעים. כמו במלחמת האזרחים, הבערת צמיגים במקום מסוים היא איתות לטלוויזיה על הכיוון שבו הולכת להיות התבצרה.

ידוע לכול, שכאשר יש מצלמות בסביבה קשה לפזר הפגנה. האם זאת איננה סיבה מספקת לסלק אותן מהמקום? מדוע קשה לפזר הפגנה? מפני שהמפגינים והמתפרעים מקבלים יותר אומץ, ואנחנו יודעים מה עושים בחיילינו אחר כך. איזה "עליהם" יש עליהם בחקשורת שלנו, וחיילינו מקבלים פיק ברכיים, פחד.

חיים רמון (המערך):

"עליהם" אתם עושים על מפקדי צה"ל.

גאולה כהן (התחיה):

ידוע גם, שבכל מקום שאלי לא הצליחה הטלוויזיה להגיע, עשרה חיילים פוזרו מאות מפגינים. זה קורה כל יום. לא הגנב אשם, לא הטלוויזיה אשמה. החור אשם, אנחנו.

אתה, מר רבין, טוען בצדק, שהכתובת לביקורת איננה צה"ל, אלא אתה. שר הביטחון. זה נכון. אתה וממשלת ישראל וראש ציחק שמיר, שכבר לפני חודשים העלה בגמגום את הרעיון, שאולי יש מקום לסגור את הטלוויזיה, ועד היום "אולי" הזה קיים, וכל הגמגומים האלה. אתם אחראים לכך.

יתר על כן, האמת היא, שאם יש תקופה שבה מגיע לחיילי צה"ל שיאמר להם "כל הכבוד", הרי היא הימים האלה. ואם יש ממשלה שאינה ראויה למפקדים ולחיילים שלה, הרי היא הממשלה של היום. מבחינת האמונה והנחישות, במקום שהממשלה תאמר לצה"ל "אחריי", צה"ל אומר לממשלה "אחריי". ואם פה ושם עושים חיילים מה שלא היה הכרח לעשותו, הרי זה מפני שממשלת ישראל ושלטונות הביטחון לא עשו את מה שהם צריכים לעשות.

היורד א' שוסטק:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 7110, של חברת הכנסת גאולה כהן, בנושא: למנוע כניסת התקשורת לסיקור המהומות ביהודה, בשומרון ובעזה. בבקשה, חברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, למה עזר אתה מחכה, אדוני שר הביטחון, כדי לסגור את אודות הטלוויזיה כאזורים הברורים? הלא אתה אינך נמנה עם אלה מאתנו החורשים שלהיות אור לגויים פירשו לעשות חושך ליהודים.

הגיעה השעה שתאמר: התגיעה נגמרה — יש לכבות את אודות המצלמות, ואת הפקודה "shoot" צריך להגיד מפקד צה"ל בשטח לחיילים שלו, ולא הכתב של הטלוויזיה לטכנאים שלו.

עבר זמן מיותר וקריטי עד שהאבנים, שפתחו לנו את הראש, פתחו למנהיגים שלנו גם את המוח, כדי להבין שלפנינו לא משחק ילדים, אלא ילדים שעושים צחוק מצה"ל, כריונים קטנים שעושים את מלאכתם של המחבלים הגדולים, שלפנינו מלחמה ממש, המשך המלחמה הצבאית והטוריסטית באמצעים אחרים.

הרבה זמן, לצער, נדרש לשר הביטחון עד שאמר א', ובצדק: עד שאמר שלפנינו מלחמת אזרחים וקן עימות שעובר לא על גבולות הספר אלא גם בתוך תוכו של השטח שבו שלטת היום מדינת ישראל. נדרש לנו גם הרבה זמן עד שגם שר הביטחון וגם האחרים הודו, שהטלוויזיה היא "עוזר כנגדנו" במה שקורה היום בשטח.

אבל, אדוני שר הביטחון, מה בנוגע לכך, ביחס לטלוויזיה? מה בנוגע להסקת המסקנות המתבקשות, שכאשר המלחמה היא "out", הטלוויזיה היא "out"? לא, אין פירוש הדבר שאומרים לרמקורטיה "החוצה". יש רמקורטיה נוסח בריטניה הגדולה וארצות-הברית הנאורה, שבמלחמת פוקלנד ובמלחמת גרנדה אמרו לטלוויזיה, המחוזות של ימינו, שכאשר התותחים רועמים, אתם תשבו בשקט בבית. זה כאשר מדובר במלחמות לוקוס — — —

חיים רמון (המערך):

— — —

היורד א' שוסטק:

תבר הכנסת רמון, עוד לא הגיע הזמן להפסיק.

חיים רמון (המערך):

תודיע לי מתי.

היורד א' שוסטק:

אודיע לך.

גאולה כהן (התחיה):

— — — זה כאשר מדובר, אדוני שר הביטחון, במלחמות לוקוס, אלפי מילין הרחק מהבית, ולא במלחמה כמו זו שלנו, שהיא מלחמת קיום על הבית בתוך הבית.

יש גם רמקורטיה נוסח וייטנאם, ואתמול שמענו מהשר פרס, שאם האמריקנים הפסידו את המלחמה בווייטנאם, הרי היה

אבל, יש האומרים: אנחנו אחרים, אנחנו בעלי מוסר יהודי. זה מוסר יהודי? זהו מוסר של מוסרניקים גלוחיים שבגלוחיים. מי לנו כמשה רבנו, שלימד אותנו "לא תרצח", וכשראה שני עברים נצים, רק הטיף להם מוסר והפריד ביניהם, אבל כשראה איש מצרי מכה איש עברי — הרג את המצרי וטמנהו בחול. מין שובניסט שכזה.

אלה ששתקו על דם של מיליון וחצי ילדים במשרפות השואה, אלה שזרקו פצצות אטום על ילדי יפן, לא יכולים להטיף לנו מוסר, ובצדק אמרת להם בדרך משלך, שלא יטיפו לנו מוסר.

אין בעולם צבא מוסרי מצה"ל, ואין מדינה בעולם שיש לה זכות להטיף לנו מוסר.

אדוני שר הביטחון, אל תאחר היום, כדי שלא נגיע למצב שבו חלילה, חלילה וחם, גם נאכל את הדג — את כל תעמולת הוועדה ואת תדמית הוועדה. גם נקבל מלקות בשטח וגם, חלילה, הם יוכלו לבצע את זממם לגרש אותנו מהעיר.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה מה שיקרה על אפך, ועל חמתך.

גאולה כהן (התחיה):
אדוני שר הביטחון, הלא אינך בין מי שקמים כל בוקר ומסתכלים בראי, ויש כאלה אצלנו — — —

שר הביטחון י' רבין:
אני מסתכל בראי כאשר אני מתגלח.

גאולה כהן (התחיה):
אתה לא בין אלה. תן לי לגמור את המשפט. אולי גם על זה תגיד "כן". אני מקווה שלא.

עבדיאלהב דראושה:
תסתכלי על עצמן בראי. את מציעה לשבור את הראי.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— — —

גאולה כהן (התחיה):
השיירה יכולה לעבור?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
השיירה — — — את — — —

עבדיאלהב דראושה:
— — —

גאולה כהן (התחיה):
מצא מין את מינו, הלך הזדירי אצל העורב, צירלי את דראושה.

אדוני שר הביטחון, הלא אתה אינך בין מי שקמים כל בוקר ומסתכלים בראי לראות: אני יפה? תסתכל בעיני החיילים הזוריהם הנשואות אליך, בעיניהם אתה צריך להיות יפה. אז למה ולמה אתה עוד מתכזה?

היורא א' שוסטק:
תודה רבה. אני מזמין את שר הביטחון להתייחס להצעה.

שר הביטחון י' רבין:
אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, הנושא שהעלתה חברת הכנסת גאולה כהן מעסיק את הציבור, מעסיק את מערכת הביטחון, ומן הראוי שאתייחס אל שני היבטיו: ההיבט המשפטי וההיבט הציבורי.

תפקידך, אדוני שר הביטחון, איננו להגן על הדמוקרטיה ולא להתגונן מפני הצבועים שמסביבך. ההגנה על הדמוקרטיה היא חפזיה של ממשלה דמוקרטית. כחור שר בממשלה אתה צריך להגן על הדמוקרטיה. בחור הביטחון תפקידך להגן על חיילי ישראל המשרתים תחת פיקודך — ופה אני מוכרחה לומר גם את מלת הזכות שאני שומעת מפי חיילים שהם באמת רואים כך, או מצפים ממך, ודווקא ממך, שתגן עליהם.

בשל מגבלות הנובעות מתפיסה מדינית וביטחונית מוגבלת, בלתי אחראית ובלתי רציונלית, הוזהרים של חיילינו חשופים היום לאכזבים של הפורעים. זה לא היה הכרח, זו לא היתה גזירת הגורל, אך זה לא הנושא שלי. אסור להשאיר את גבם חשוף גם מול הבליסטראות של הטלוויזיה, גם של אלה בתוך הכנסת הזאת, שזורקים אכזבים בגבם, לאלה שמוציאים את ידיהם רעה.

חסרת שחר היא הטענה של אלה שאומרים שזאת המציאות — וכך אמר השר גר עקבי, שהטלוויזיה היא פשוט ראי המציאות — שכן שום עדשת טלוויזיה, מתוחכמת ככל שתהיה, לא תוכל לקלוט את המורכבות שבמציאות. הראי הכי מלוטש יעקם יצועות את התמונה.

מגוחכת היא הטענה של השר שמעון פרס, שאם נברח את הטלוויזיה יתרבו השמועות ויכריחו משם חומר מצולם. האם, אדוני שר הביטחון, זה לא נעשה גם היום? האם לא מוכרח משם חומר — ויש עדויות על כך — האם לא משתוללות השמועות?

עבדיאלהב דראושה:
את פותרת את הבעיה עלידי גירוש הטלוויזיה?

גאולה כהן (התחיה):
לא רק את הטלוויזיה יש לגרש אלא גם את כל אלה שעוזרים לה.

שקית היא גם הטענה, אדוני שר הביטחון, שהרווח המוסרי עולה על הנזק הפיסי, הביטחוני והמדיני. איזה רווח מוסרי? אני אומרת ששקית היא הטענה הזאת, המושמעת כל הזמן, שהרווח המוסרי עולה על הנזק הפיסי, הביטחוני והמדיני, שכולם מודים בו. אבל אני שואלת: איזה רווח מוסרי? הלא עוד לפני שהתחילו האירועים בשטח הואשמו מבית ומחוץ ככובשים, עם כל המשחמץ מזה. עוד לפני שחיילי צה"ל השתמשו כאלה, כבר הואשמו מבחוץ וגם מבפנים, מעל במחינו, מעל הדוכן הזה, בהתנהגות נאצית. אז מה יוסיף ומה יגרע אם על התואר "נאצי" יתווסף גם התואר "לא דמוקרטי"? זאת אומרת, אתם לא רק נאצים, אתם גם לא דמוקרטים.

עבדיאלהב דראושה:
זה לא מפרע לך?

גאולה כהן (התחיה):
מה שלא נעשה, אדוני שר הביטחון, נהיה אשמים בעיני הצבועים מבית ומחוץ. כשירינו עלי-מגן לפגוע, וחבל שלא המשכנו בזה, קמה צעקה: רוצחים. כשגירשונו מסינים, קמה צעקה: כרברים. כשקיימו משפטים מזוירים, קמה צעקה: כזירי הרין. כשהאטנו את קצב המשפטים, קמה צעקה: עינוי הרין. וכשאנחנו מטילים עוצר, זו ממש הרעבה. ריבנו של עולם, אנחנו לא רואים שהאכזבים האלה מועפות על ראשינו מפני שיש מי שמבקשים את הראש שלנו. מפני שיש מי שמבקשים להעיף אותנו מפה?

כלפי התקשורת אלא כלפי כל אלה שאינם נוגעים לכך, או שאינם חיים שם או שנוכחותם אינה נדרשת לצורך פעילות הצבא — אכן טובה. אנתנו בחרנו ללכת בדרך זו.

אשר להיכט הציבורי — אין טעם ואיננו רוצה להיכנס לוויכוח הזה, כי נקודת המצא הראשונית שלי הייתה יכולתי במסגרת החוק.

אין לי ספק, שהנושא הזה מעסיק היום את הצבא, את החיילים, את האזרחים החיים בשטח, את הציבור, את הקהילה הבין-לאומית. הורדת הנושא מסדר-היום תהיה התעלמות מעובדה. אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוק הבריטחון.

הד"ר א' שוסטק:

חברת הכנסת גאולה כהן הציעה דיון במליאה.

שר הביטחון י' רבין:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוק הבריטחון.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אם החוק לא מרשה?

הד"ר א' שוסטק:

הצעה אחרת לחבר הכנסת יוסי שריד.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברת הכנסת מציעה לנו לעשות "טרנספר" לתקשורת, "טרנספר" למצלמות. אולי היא חושבת כבר עכשיו על יום הטרנספר הגדול שלה, על יום הגירוש ההמוני שאותו היא רוצה לבצע בחושוך, בלי אזרחות, באמצע הלילה שהיא מורידה עלינו.

מה יש לה להסתיר, לחברת הכנסת? לצה"ל אין מה להסתיר, הוא איננו מפחד. קשה לו עם המצלמות, אך הוא יודע שיהיה קשה יותר בלעדיו, ומסוכן יותר ומוזיק יותר לישראל. לכן צה"ל איננו מתכוון לסגור את השטחים.

אבל, חברת הכנסת רוצה לסגור, כי היא רוצה להסתיר, כי היא רוצה לעשות עם כהנא ועם קיצוני המתנחלים את כל מעשי הזוועה כאין רואה, כאין מצלם, כאין מנציח; לעשות את כל מעשי הזוועה בלא שיהיה מתועדים.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הנה חברת הכנסת קופצת. לעשות את כל מעשי הזוועה עם כהנא, שהיא כבר הייתה אתו. הילכו שניים יחדיו בלתי אם נוערו? אם נוערו, נעזרו הילכו. והם רוצים לעשות את מעשיהם כאין רואה ובאין מצלם.

מאיר כהנא (תנועת כך):

אנתנו ביחד, מה לעשות.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חברת הכנסת רוצה להימטר מהמצלמות, כדי שהעם לא יוכל לראות את הכיבוש בהסתבכותו, בהסתאבותו, בהשתתותו. שמא יגיע למסקנה שאת הכיבוש הנורא הזה אי אפשר אלא להפסיק.

אבל, רבותי, אפשר לגרש את המצלמות, אך אי אפשר לגרש את המציאות, והמציאות היא שמסירה את ההצעה המתעתעת הזאת מסדר-יומנו.

מבחינת ההיכט המשפטי — ואנתנו פועלים במסגרת החוק, ובמסגרת החוק בלבד — אין היום חוק המאפשר לסגור שטח בפני התקשורת בלבד. יש חוק המאפשר למפקד צבאי, ברמת אישורים מסוימת, לסגור אזור לצורך פעילות צבאית. אבל במקרה זה, סגירת האזור אין לה אמות-מידה מדויקות בשאלת החלות. יקשה מאוד לבוא ולומר, על בסיס הסגירה המותרת על-פי החוק, אם מדובר באזור יהודי ושומרון, שלחברים של משהו שגר שם מותר לעבור, ולעיתונאים — לא. זה לא יעמוד בשום מבחן של חוק.

מאיר כהנא (תנועת כך):

למה לא?

שר הביטחון י' רבין:

אוסף ואומר שיש גם חקרים, דווקא חקרים מאירע שאני חושב שלחברייך היה עניין שהוא יסוקר על-ידי אמצעי התקשורת. הדבר היה בעת פתח ימית. היה ניסיון של הצבא לסגור את השטח. על אף רצון הצבא ומערכת הביטחון לסגור את השטח, הוטס לבסוף שהשטח יהיה סגור, אבל דווקא לעיתונות, או למה שקרר "פרל" של העיתונות, ינתן לסקור זאת.

יתירה מזו, בעקבות בג"ץ של איגוד עיתונאי החוק על מקרה של סגירת האזור הצבאי, נאמר בפסק-הדין — ואני מצטט: "לאפשר נוכחות מספר מסוים של נציגי התקשורת, שכן היא מכתיבה מצד אחד שלצבור יהיה מידע על המתרחש באזור". המשפטים מפרשים את הקביעה הזאת של בית-הדין הגבוה לצדק, שגם כאשר מדובר בסגירת אזור לצורכי פעולה צבאית, אין הפחתה אלא יש אולי העדפה לתקשורת.

אין לי ספק שיש בהופעת התקשורת גורם מלבד, זה הוכח בהודמגוריה לא מעטות. לכן, הפעילות שנגקטה על-ידינו היא זו: מרגע שנראה למפקד צבאי מדרגת סגן שנוכחות התקשורת ופעילותה מפריעה לו לבצע את משימתו, הוא יכול במקום — יש לו כתב הסמכה — לסגור את השטח, לסגור את השטח כללית לזמן הפעולה, בפני כל מי שאין לו נגיעה ואין לו קשר לפעולה שצה"ל מבצע באותו אזור; בזמן ביצוע פעולה.

ניתן גם אישור למפקדים צבאיים לסגור אזור מסוים על רקע של ידיעות או חשש שעלולה להתרחש בו פעילות — להכריז על האזור כאזור צבאי הסגור בפני הכול, כל מי שלא חי באזור ומי שאינו דרוש לפעולות כוחות הביטחון באזור. אבל, הסגירה היא כוללת, היא לא מבחינה, היא לא מפרידה בין אזרח רגיל לבין עיתונאי, אם אין לו שייכות וקשר לפעילות באזור אזור.

אך, לדעתי, אי אפשר לעשות זאת על שטחים כה נרחבים, שקיימת בהם תנועה חופשית של כל האוכלוסייה. כמו כל שטחי יהודה ושומרון ועזה, בדרך קבע כוללנית, והסגירה לא תוכל להיות מכוונת אך ורק לגבי אמצעי התקשורת. היא תביא לשינוי מוחלט בכל אורחות התנועה, הכניסה והיציאה בשטחים אלה.

לכן, מבחינה משפטית מעשית איננו רואה אפשרות לסגור כאזור צבאי את כל שטחי יהודה, שומרון ועזה. איננו רואה אפשרות חוקית לסגור שטח בעל ממדים כאלה בפני התקשורת בלבד לפרק זמן ארוך. כי אין חוק שמחיר לעשות זאת לתקשורת בלבד.

דומני שהדרך העקרונית שבה בחרנו — האפשרות לסגור אזורים מסוימים כאזורים צבאיים, אבל אז כלפי כולם, לא רק

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום של הכנסת — 9
ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת
החוק והביטחון נתקבלה.

היו"ר א' שוסטק:
הנושא עבר לוועדת החוק והביטחון.
מיכאל איתן (הליכוד):
המעמד מתפלג היום. היום התחיל תהליך הפילוג שלו.

היו"ר א' שוסטק:
לפנינו שתי הצעות: האחת — להעביר את הנושא
לוועדה השנייה — להסיר אותו מסדר-היום. מי בעד העברת
הנושא לוועדה? מי בעד הסרה מסדר-היום?

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את
הנושא לדיון בוועדה

16 —

1. הצעה לסדר-היום

רמת המחקר בחינוך האקדמי

השכם והערב. הנה מתברר שאין שחר ואין בסיס לזימרות שלנו
בתחומים אלה אם המצב הוא אכן כפי שמתארים אותו
הפרופסורים שדבריהם התפרסמו בעיתונות. הם לא הסתירו את
שמותיהם, והם הסבירו את חומרת המצב.

היומרה הנפרצה, שבמאה ה-21 נהיה בעלי ידע מתקדם
תוכל להתמודד עם טכנולוגיות חדשות וכן הלאה, היומרה
הזאת נשענת על קיומם של משאבי אנוש ברמה ובאיכות
שיאפשרו להם להתמודד עם העולם המפותח בתחומים
הכלכליים ועם העולם הערץ בתחומים הביטחוניים.

אני לא מופתע מהגילויים החדשים. אני שואל אותך,
אדוני שר החינוך, אם נכתים הדברים שנאמרו עליידי אנשי
האקדמיה הללו, ואם הם נכונים — האם אתה מופתע? אם כן
— אולי נבין איך המערכת שאתה מופקד עליה פועלת. אם
אתה לא מופתע — מה מתכננת המערכת שאתה מופקד עליה
לעשות כדי למנוע שואה אקדמית, תרבותית ואף חברתית?
תודה.

היו"ר א' שוסטק:
חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום,
הצעה מס' 7032 מאת חבר הכנסת רפאל איתן, בנושא: רמת
המחקר בחינוך האקדמי. חבר הכנסת איתן, בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עד היום ריכוז רובם של
העוסקים בהידרדרות המסוכנת במערכת החינוך המתעניינים
בה את חשומת לבם ואח פעילותם ברמה של בתי-הספר
היסודיים והתיכוניים ובתוצאה השלילית של הידרדרות זו לגבי
אוכלוסייה המוגדרת כאנאלפאביתית. בזה עסקו, בזה
מתעניינים ובכך מרגיש בכל יום הציבור הרחב, אם הוא נוגע
לעניין — ריש ציבור רחב הנוגע לעניין.

והנה התבשרנו לאחרונה מפייהם של אנשי אקדמיה
בכירים על המצב החמור השורר בתחום המחקר האקדמי
לסוגיו ולמגמותיו. תוצאותיו של מצב זה הוות אסון לגבי
יכולתנו להתמודד בעתיד בתחומי הטכנולוגיה המתקדמת
המתעשייה המפותחת, עתירת הידע — ועוד סממאות הנפוצות

2. הצעה לסדר-היום

עתידו של המחקר המדעי בישראל

מסרים; בעיקר עליה להיות דרך להעלות נושא לדיון ציבורי,
דרך נוספת להעלות נושא לדיון ציבורי, מתוך הכרה בכך שדיון
ולחץ ציבורי יסייעו לשר החינוך לעשות את המאבק שלו בתוך
הממשלה, במסגרת המערכה על סדר עדיפויות לאומי.

על כן, אם תרצה, אתה יכול לראות בדיון הקצר הזה גם
מעין עשיית שירות או משום הצטרפות למאבק שאתה מנהל
דרך קבע.

החינוך הגבוה בישראל התפתח ושגשג בשנות ה-60
ובשנות ה-70. הוקמו אוניברסיטאות לתפארת, במידה מסוימת
הן אף פוזרו באופן תבניני, לפחות באזור הדרום, עם הקמת
אוניברסיטת בן-גוריון. לו הייתי אני בין מתכנני פיזור החינוך
הגבוה, ולו זה היה אפשרי — והיל"ו הזה בא רק לרמוז על מה
שנצטרך לעשות בעתיד, לכשיירוחח — הייתי סבור
שאוניברסיטת "בר-אילן", האוניברסיטה הגדולה השנייה
באזור גוש-דן, צריכה היתה אולי לקום בצפת. זאת הן מפאת
ייחודו הקדוש של המקום והתאמתו לאופי הייחודי של
"בר-אילן", והן מתוך צורך ליצור בצפון ממש מוקד
השכלתי-מדעי חשוב, בעל רמה גבוהה. מוקד כזה היה עושה
לצפון את מה שעשתה אוניברסיטת בן-גוריון לדרום. אבל זה,

היו"ר א' שוסטק:
לפנינו עוד הצעה לסדר-היום בנושא החינוך האקדמי,
הצעה מס' 7125 מאת חבר הכנסת שבח וייס. אני מזמין את
חבר הכנסת שבח וייס להציג את הצעתו.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן ראש הממשלה ושר החינוך,
חברי הכנסת, בדרך כלל נמנעתי כאן בבית מלעורב את עצמי
באופן ישיר בכל סוג של פעילות שיש בה משום הפעלת כחצות
לחץ למען האוניברסיטאות. כך נהגתי משום שסבור הייתי
שמורה באוניברסיטה, "חל"תניק" מטעם האוניברסיטה —
מורה הנמצא בחופשה ללא תשלום — רצוי שלא יהיה מעורב
באופן בלתי ישיר בפעילויות כאלה, ודאי שלא למען
האוניברסיטה שלו.

אני מעלה את הנושא הזה בפעם הראשונה, בצורה של
הצעה רגילה לסדר-היום, מתוך הכרה בכך שזה נושא לאומי
וחברתי מרכזי, המחייב טיפול. אני יודע ששר החינוך מטפל
בנושא דרך קבע. מעולם לא חשבתי שהצעה רגילה לסדר-היום
ככנסת צריכה להיות הצעת אזעקה. הצעה רגילה לסדר-היום
צריכה אולי להמרין, אולי למקד יותר חשומת לב בנושא

ידע בודאי את רוב הדברים מראש. אני פשוט מעלה את הנושא ומדגיש את העיקרון של הכורח הלאומי ההיסטורי להמשיך ולפעול בתחום הזה, כדי לשמור על היתרון ההיחודי, ולשמור על ערך פעילות הנחקר לנו גם מבחינה תרבותית, כי כל היהודים החיים בארץ הזאת ואלה שירצו לבוא לגבולותיה — ואנחנו רוצים שיבואו — יש להם אינטרס עמוק, הייתי אומר מנטלית, נטייה היסטורית מתמשכת למדע, לתרבות, לפיתוח השכל. אנו חייבים לעסוק בכך באופן מעמיק. תודה רבה.

הי"ד א' שוסטק:

תודה. אני מזמין את שר החינוך והתרבות להתייחס לשתי ההצעות.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, על חשיבות ההשכלה ומערכת ההשכלה הגבוהה, דובר כאן לא מעט כהזדמנויות שונות, ואם לא ארחיב את הדיוור על חשיבותם של מוסדות ההשכלה הגבוהה לעתידנו אין זה משום אי-החשבתי, אלא משום שיש לי תחושה שהדברים נדושו, ואולי הגיעה השעה גם לומר משהו על ההתפתחויות שחלו לאחרונה בתחום זה.

כזכור לחברי הכנסת, דומני שכבר דווח על כך כאן, הממשלה דנה בשתי ישיבות על מצב ההשכלה הגבוהה. לממשלה הוגשה תוכנית ארבע-שנתית על-ידי שני אישים — הפרופסור יהושע ירטנר, נשיא האקדמיה הלאומית למדעים, והפרופסור ז'ו, שהוא יושב-ראש ות"ת — הועברה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה. התקיימו דיונים ממושכים, ואחר כך התנהל משאומתן ממושך ומתקדם עם האוצר.

אני רוצה לומר, שבשלוש השנים האחרונות חלה הגדלה מסוימת בהקצבות המדינה למוסדות להשכלה גבוהה. אבל, זו בודאי לא הספיקה, ולאחרונה הוסכם עם האוצר על תוכנית רב-שנתית, שתהיה, לפי דעת המוסדות ולפי הערכתי, צעד חשוב, אם כי לא מספיק, בדרך הארוכה והמייגעת שעלינו להיערך בה בתחומי המחקר וההוראה. המדובר הוא גם בתקציב השוטף של האוניברסיטאות וגם בהקצבות מיוחדות למחקר הבסיסי — אחת הבעיות שהטרידו את המערכת עד עכשיו.

המוסדות לא קיבלו את כל מה שהם ביקשו, כי התוכנית המקורית, הארבע-שנתית, דיברה על גידול בבסיס התקציב של המוסדות להשכלה גבוהה של — אז דיברו במונחים דולרים — 17 מיליון דולר בשנה, מצטבר, כך ש-12 מיליון דולר מוקדשים לחיזוקן של האוניברסיטאות ו-5 מיליוני דולר — למחקר הבסיסי.

עכשיו הגענו להסכם — היתה הסכמה עם האוצר ועם ות"ת — בדבר הגדלה משמעותית בשנתיים — למעשה בשנתיים וחצי הקרובות, כי לא תמיד תופפת שנת לימודים את שנת התקציב — של תקציב המוסדות הללו גם למחקר הבסיסי. אני שמח אפוא, חבר הכנסת שבה וי"ס, לומר שחלה סוף סוף התקדמות בנושא הזה, התקדמות ברוכה, גם בענין המחקר הבסיסי וגם בתחום חיזוקן של האוניברסיטאות.

האוניברסיטאות מצדן קיבלו על עצמן תהליכי יעול כאבים. במסגרת תוכניות היעול פוטר או פרשו פרישה מוקדמת מאות עובדים, רק באוניברסיטה העברית בירושלים גיע מספר הפורשים ל-500 עובדים.

נעשה גם מאמץ להגדיל את ההכנסות ממקורות חוץ של אגודות היידיים של המוסדות הללו. לא לכל אוניברסיטה יש

כמובן, בלתי אפשרי בזמן הקרוב. אינני מתאר לעצמי שנוכל בזמן הקרוב לכתן אוניברסיטה גדולה חדשה.

החינוך הגבוה בישראל ראשיתו בכמה מאות סטודנטים כשלהי מלחמת השחרור — אגב, פחות מכפי שהיו עם פרץ מלחמת השחרור, כי תלמידים ומורים רבים מהאוניברסיטה העברית נפלו על הגנת המדינה הנולדת. ממאות אחדות הגענו תוך פרק זמן של דור, דור ארוך, לכ-60,000 סטודנטים בישראל. מכאן מרע שגשגו, חלקם הגיע להישגים חשובים ביותר. גם היום נמצאת עדיין ישראל בין המדינות החשובות בנושא של פרסומים מדעיים, ממש בין הראשונות — בין חמש הראשונות, בין שבע הראשונות.

נדמה לי, שבשנים האחרונות אנחנו הולכים ונפרדים מן הבולטות הזאת, מן הראשוניות הזאת, מן הכרך הזה. אני מקווה שלא אשמע כאן כנעזן אם אומר שיש היסטוריה מוצלחת מאוד לגניוס היהודי, ויש פוטנציאל רב לגניוס היהודי, הוא פורח ומשגשג ומפריח מוחות רבים בעולם כולו. הוא פרח כאן, הוא פורח כאן. אבל אנחנו עלולים להיקלע לכך, שבעוד שנים אחדות תתבטל הבולטות שלנו, נשקע באפוריות ריטואלית של חינוך גבוה לצורכי הוראה והענקת ההשכלה, כמעט ללא מאגר של יצירה מדעית, ולעניין הזה תהיה השפעה מכרעת על ביטחוננו, על כלכלתנו, על רמתנו האנושית. וכאן, אדוני סגן ראש הממשלה, אני סבור שצריך לנהוג כפי שנוהגים אם יהודים, אם יהודי, משפחה יהודית טיפוסית: גם כאשר היתה משפחה יהודית טיפוסית, בכל הגליות, שקועה בצרות קשות של קיום יומיומי, גם כשאבי המשפחה עבד קשה מאוד כדי לפרנס את משפחתו, תמיד התרחש תהליך מרחק של עשיית מאמץ קבוע לצבירת רווחה לחינוך ילדים — לשימור המוח, לשימור היתרון של הילד היהודי בסביבה שבה הוא צריך את היתרון הזה, כי אין לו יתרונות אחרים. מבחינה זאת, מדינת ישראל צריכה להיות משולה לילד הזה. יש לה תפקיד מסובך: מדינה קטנה צריכה לקיים יום יום קיום פסי של מדינה. זה עניין לא פשוט, לגמרי לא פשוט.

הי"ד א' שוסטק:

חבר הכנסת שבה וי"ס, אתה צריך לסיים.

שבה וי"ס (המעריך):

אני, כבר מסיים.

מאיר כהנא (תנועת כך):

— — —

שבה וי"ס (המעריך):

כאשר אני מדבר על הגניוס היהודי, אני אינני מתכוון לכל היושבים כאן. אני אומר: כאן צריך לנהוג ממש כפי שאנחנו היהודים, נהגנו מדורי דורות.

אני יודע שהממשלה כולה, ואני יודע שאתה, אדוני שר החינוך והתרבות, מעלה את הנושא. אנו עתירים לך להעלות את הנושא. אני מודע לכל הקשיים, אבל אפילו הדבר כרוך בקיצוצים כלשהם בתחומים אחרים, צריך לעשות זאת. לא במשך אחד — כי אם אומרים שמשך החינוך יסתדר בתוך עצמו, הרי אני חושב שלנושא הזה של שימור היתרון המדעי חייבת להיות נוסחה כלשהי של שותפות בין-משרדית ודי-משרדית.

אני קורא מעל כמה דו למשרד החינוך והתרבות, לממשלה ישראל, לתת את הדעת על הבעיה, ואינני מצטט במתכוון את כל מה שכתבו ידידי ועמיתי באוניברסיטה. חלק מן הדברים בודאי נכונים, הדברים ידועים והשר בודאי עיין בהם, הוא

— הצעה לסדר היום: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת: שאלות בעל-פה —

אגודת ידידים מבוססת ובעלת יכולת. ככל שהאגודה ותוקה יחזק, היכולת שלה גדולה יותר.

המאמץ מופעל אפוא בשלושה כיוונים: האחד — ייעול חיסכון; השני — הגדלת תקציבי האוניברסיטאות מאוצר המדינה, ואני מבקש על ההסדר הזה. אין בו דין, אבל הוא צעד חשוב. והשלישי — הגדלת המאמצים בארצות חוץ על-ידי אגודות הידידות.

כך אני עונה גם על השאלות ששאל אותי חבר הכנסת רפאל איתן. האם אני מופתע מן המצב? — איני מופתע. הטיעון ששמענו וקראנו איננו חדש, הוא משקף מציאות קשה ומדאיגה ביותר. לפני שנה או יותר אמרתי פה: "המדינה מדרדרת את עצמה לדעת". אין תחום מתחומי חיינו שאינו מושפע ממצב האוניברסיטאות — החקלאות והתעשייה, המדע בכל התחומים, הביטחון, הרפואה וכל תחום אחר, גם תחום חיי התרבות והרוח. אין תחום שהוא נפרד מההשפעה של המוסדות האלה. אין ערוך לחשיבותם. ואני שמח שחל מפנה כלשהו לאתרוגה, ואני מקווה שזה יהיה רק אות לבאות ולא אקט חד-פעמי, ומצד, עד כמה שאני יכול, אעמוד על המשמר כדי שהסדרים שנעשו לאתרוגה גם יבוצעו בהקדם וכרוחם, ולא נוסף עוד לשקוט על השמרים.

תוכנית ההבראה של המוסדות להשכלה גבוהה נתקבלה עקרונית על-ידי האוצר, אבל, הביטוי המעשי לכך הוא חלקי כלכלי. אני מקווה שנמשיך לפעול להבראת המוסדות להשכלה גבוהה, הן כתחום תפקודי השוטף והן בתחום המחקר הביסטי.

לסיים, גם אני חושב — אני אומר זאת לשני המציעים, אני מסכים לדבריהם בגלל הרגש ששמו בנושא הזה — שעתידינו תלוי באיכותנו, ואיכותנו תלויה בהשכלה. מכאן שעתידי המדינה תלוי בעצם בהשכלה.

אין לי התנגדות עקרונית לקיום דיון כמליאה בנושא הזה. אם אני מציע שהנושא יועבר לוועדה, הרי זה משום שאני רואה את לוח הזמנים של המליאה ואני חושש שלא נגיע לדיון בנושא כמושב זה של הכנסת. לכן אני מציע, רק מסיבה זו, להעביר את שתי ההצעות לסדר-היום לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

ח. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת:
הצעת חוק הגנב (תיקון), התשמ"ח — 1988, שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

ט. שאלות בעל-פה

היו"ר א' שוסטק:

בבתי-ספר ערבים את האמנה הפלשתינית, וזאת כתנאי שילמדו אותה בדרך הנכונה.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. האם הסכמה כזאת תואמת את מדיניות הממשלה בהסכרה?

אני מבקש משר החינוך והתרבות להשיב על שאלתא בעל-פה מס' 405, של חבר הכנסת חיים דרוקמן בנושא: לימוד האמנה הפלשתינית. בבקשה, חבר הכנסת דרוקמן.

405. לימוד האמנה הפלשתינית

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

ארוני השר, בעיתונות פורסם כי כבוד השר אמר בכנס של מנהלי בתי-ספר יהודים וערבים, כי הוא מסכים שילמדו

הי"ר א' שוסטק:

בבקשה, שר החינוך והתרבות.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

חלילה איזו גישה חיובית כלפי מסמך שרוצה לחסל את הישות הציונית. שרוצה לחסל את מדינת ישראל?

אני מוסיף את דבריהם האלה על רקע מה שמענו בימים האחרונים מפי ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ: "כן" לאש"ף, "לא" לערפאת — דיבורים שעלולים לתת לגיטימציה למגע עם אש"ף. האם דברים כאלה אינם מבלבלים את הציבור ואינם מכרסמים כוחו עמידתה של מדינת ישראל מול ארגון המרצחים אש"ף? הרי גידו? אם במדינת ישראל כך, אילו טענות יש לנו לגבי מדינות אחרות? אם בארצות נפלה שלהבת, מה יעשו אזובי קיר?

הי"ר א' שוסטק:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבח רייס.

שבח רייס (המערך):

אדוני סגן ראש הממשלה, שמעתי את התשובה ואני מודה מאוד על ההבהרה. האם תוכל לומר, אנב התשובה הנוספת, האם בימים אלה, ימי המתחים הגדולה, היריבות, השטע, הקרע, ימים טועים מאין כמותם, יש הנחיות אחרות לגבי החינוך הפוליטי בבתי-הספר היהודיים והערביים במדינת ישראל?

אליעזר שוסטק (הליכוד):

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת בני שליטא.

בני שליטא (הליכוד):

כבוד השר, אין לי ספק בכך שכונותיך טובות, אבל הן מלאות אכזי נגף ומובילות למנהרה חשוכה, שאין ממנה מוצא. גם אני שאלתי את עצמי פעמים רבות מאוד, מדוע בעצם לאסור זאת. זוהי אמונה המדברת במפורש על השמדה, על השמדת ישות. מאז חוקי נירנברג לא קמה אמונה כזאת. בהחלטת השר, או בהצעת השר, יש מיוסס הוצאת השר מהבקבוק. זה שד נורא, שלא יהיה אפשר לפקח עליו, ואנחנו עלולים להביא במרידינו להורחת של התלמידים הערבים עם אש"ף, נציגם ומיטיבם.

אם יאמר שר החינוך שהוא מתכוון להיות נוכח בכל שיעור, לשבת עם כל מורה ולפקח על הוריו החופשי שיתנהל שם — אני מקבל זאת. מאחר שזה לא ניתן לביצוע, אני מציע שלא ניצור ירכושים חופשיים כאלה.

הי"ר א' שוסטק:

תודה. כבוד שר החינוך והתרבות, בבקשה.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

לחבר הכנסת דרוקמן, וגם לחבר הכנסת שליטא: לפני שחומר כלשהו נכנס למערכת הלימודים, יושב צוות המכין הנחיות, בורר קטעים, מסביר כיצד לדון, על מה לדון ומה היא המטרה, למה שואפים להגיע. כך נוהגים ככל הנושאים הקשורים לעניין המורכב והקשה מאוד שאתו מנסים להתמודד, עניין הדרכים של שני עמים בארץ אחת. לא יצאה ממני כל הרשעה לכך שמיהו ישבו וילמדו את "האמונה הפלשתינית". זה לא כך. כאשר נשאלתי, אמרתי שאין יודעים את הסעיפים האלה, ויש לטפל בכך בדרך של הנחיה, עם תהליך מפורט למורים כיצד ללמד קטעים מסוימים. זאת תהיה מערכת שלמה. תעבור שנה עד שיכינו את החומר הזה בצורה מסודרת וסבירה.

נכון שאי אפשר לעמוד על-יד כל מורה ומורה — אתה יודע, גם היום לא עומדים לידם, בלי אמונה וכלי הסעיפים האלה. אין לנו יכולת לכך, ואני גם לא יודע אם זה אפשרי בכלל ואם נחזק לדעת מה קורה בכל מקום בארץ. הכול פתוח: יש

1. הציטוט אינו מדויק, גם לא ההסבר. אומר מה אמרתי ולאור מה. מדובר בחוגים לאזרחות. נחקלנו בתופעה שהיהודים, גם תלמידים, אינם מכירים את האמונה הזאת. הם אינם מבנים מדוע רוב המפלגות אומרות שאין לנהל משאומתן עם אש"ף. הם אינם מכירים את הסעיף המדבר על חיסול הישות הציונית, ולא את הסעיף המדבר על כך שליהודים שבאו לארץ אחרי הצהרת בלפור אין מקום בה. אמרנו שהם חייבים לדעת את זה. במפגשים משותפים היו הערכים אומרים: מה אחם רוצים מאש"ף? אש"ף רוצה שלום, אוהב שלום, הוא חותר לשלום, למה אתם נגדו? זה לא ספר לימוד שיושבים ולומדים אותו כטקסט בכתיספר. הדרך היחידה היא להראות להם בדיונים באזרחות שזה לא נכון.

באותו כנס ציטטתי את הפסוקים מהאמונה הפלשתינית, ולטובת המשתתפים הערכים ציטטתי את הפסוקים בערבית שפירושם חיסול הישות הציונית, כדי שיבינו מדוע קימת הגישה הזאת, ושזו תעמולת כזב שהם שואפים לשלום.

מאיר כהנא (תנועת כך):

עכשיו הם מכינים.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

אני עונה עכשיו על השאלה כפי שהיא נשאלה.

2. החומר הזה איננו סורי, הוא ישנו בכל מקום. אין הכוונה שמעתה הוא יכנס לתוכנית הלימודים ומהיום והלאה ישבו וילמדו את האמונה הפלשתינית. תחילה תהיה השתלמות. זה לא יהיה פשוט, אבל התלמידים שלנו צריכים לדעת את האמת. אגב, לא דיברתי רק על הערכים. דיברתי על כך שבחוגים שלנו צריך ללמוד את תולדות הסכסוך ולקרא את הסעיפים הללו, כדי שידעו כמה מדובר. כל הזמן אתה שומע קולות: למה לא אש"ף? מדוע לא אש"ף? בבקשה, זאת האמונה.

יש מי שמכירים את האמונה, אבל הם מתייחסים לסעיפים אחרים בה, יותר נוחים להם, לגבי הזהות שלהם וכדומה. יש כאלה ששואלים באמת ובתמים שאלות כוריוכחים אלה. הערכים אינם נכנסים בגדר הכללה אחת. יש כאלה שמה שחגיד להם לא יעזור, הם ימשיכו להיות מה שהם ויהיו אריכים, ויש רבים שאינם יודעים והם חושבים באמת שזו תעמולה ציונית. עדי שאתה מראה להם את הטקסט, את הנוסח. בדיונים האלה צריך פשוט להבהיר מה הם בעצם טיבו ומטרתו של הארגון הזה.

לגבי החומר, ניתן להשיג אותו בכל חנות. זה לא סורי. מי שרצה כבר קרא את האמונה, אבל צריך להאיר אותה מנקודת ראות שלנו, שמסבירה איך קורה שרוב המפלגות, גם הגדולות, מתנגדות לכל משאומתן עם אש"ף, אין דרך אחת לעשות את זה. זו הכוונה.

הי"ר א' שוסטק:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דרוקמן.

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

אדוני השר, שמחתי לשמוע את ההבהרה שלך. אני חושב שחשוב מאוד שהנוער היהודי והערבי כאחד יכירו את האמונה הפלשתינית כמות שהיא, אבל, רציתי לשאול, האם אין צורך להזהר, בבחינת "חכמים היהוה בדבריהם", שלא תשתמע

תקשורת ויש רחוב ויש בית ויש מורים ויש מנהלים ויש הורים. זו מהומה לא קטנה.

לגבי האזכור של השר פרס, ממלא-מקום ראש הממשלה: אני מכיר את עמדתו. הוא יגיד את עמדתו, ואני לא מכחיש דברים בשמו. העמדה הרשמית של המפלגה ששנינו שייכים אליה — לא אתה ואני, אלא הוא ואנוכי — —

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):
יש מפלגה שכולם שייכים אליה.

שר החינוך והתרבות י" נבון:
זו לא מפלגה.

— — — — —
היה נגד משא-ומתן עם אש"ף. אני הבעתי שזו היתה העמדה היורדנית שצוטטה. כאילו היתה ירדן מוכנה לכך שבמשלחת ירדנית-פלסטינית ישתתפו נציגי אש"ף. אבל לא ערסאת. זאת לא הודעה רשמית, זאת היתה התרשמות מעמדה. אני לא חושב שזו עמדתו שלו, של שמעון פרס, אבל יגיב הוא עצמו. זו לא עמדתו, העמדה הרשמית היא נגד זה. זה שורבב, זה לא במקום.

חבר הכנסת שבח רייס, שאלת שאלה רצינית. יש "דפי תלמידים יהודים" ויש "דפי תלמידים ערבים". במערכת החינוך הערבית יצאו הוראות לפני שנים אחדות, עוד בימי קודמי, כאשר היו אירועים כגון שרפת צמיגים חריקת אבנים, גם בקשר ל"יום האדמה" — אולי הגברת גלזר-תעסה זוכרת את התאריך הזה, לפני שנים אחדות. יצאו הנחיות — —

מאיר כהנא (תנועת כך):
גם היום.

שר החינוך והתרבות י" נבון:

— — — — —
שמונת לשוחח, מותר לדבר, מותר לכתוב. יש קו תיחום אחד ברור, והוא: אסורה הסתה נגד המדינה או קריאה לנקיטת צעדים אלימים או הפרות סדר. זה הגבול: שלא יהיה ערעור הנאמנות למדינה, שלא יהיו הסתה נגד המדינה ומוסדותיה ולא הפרת סדר או ארגון של הפרת סדר — שרפה, חבלה, וריקת אבנים או הקמת מחסומים. כל צעד כזה אסור: אסור עלי-פה החוק. זה הגבול.

לגבי התלמידים היהודים, אנחנו אומרים: שיהיו דיונים פתוחים. אי-אפשר להם לכלוא את מה שמתרחש בלבם. יש לתת לתלמידים להתבטא, מפני שהמצאות נכנסת לבתי-הספר. אין הם חממה. אינך יכול לשים את התלמידים היהודים בחממה: לא מדברים, לא קורה שום דבר בשטחים, הארץ בוערת ולא מדברים על שום דבר, רק מלמדים ששתיים ועוד שתיים הם ארבע — בעזרת השם זה ארבע, לא תמיד זה כך. יש לתת לתלמידים אפשרות להתבטא ולשוחח על המצב עם המורים. פורסמה חוברת, המציגה עמדות שונות, זוויות ראייה שונות בתחומים האלה, והיא מוצגת בכססים לדיונים. המורה, אסור לו לפעול לטובת מפלגתו, אסור לו לעשות שטיפת מוח, אבל מותר לתת לתלמידים להתבטא בתחומים האלה.

באיזה כיוון היינו רוצים? א. שלא יהיה סירוב לשרת כשטחים. כך הגבתי על המכתב של תלמידי השמיניו. בוגר בית-הספר, כשהוא מתגייס, אינו יכול לומר היכן ישראל, כי זאת אנרכיה. צה"ל הוא הקובע היכן ישראל החייל. החייל חייב לקבל הוראה זו ולפעול בהתאם לה. גם כאשר הוא משרת בתנאים הקשים האלה — — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אין לחייל זכות להחליט כנושא השטחים הכבושים?

שר החינוך והתרבות י" נבון:
סלח לי.

מאיר כהנא (תנועת כך):
אנאלפבית.

שר החינוך והתרבות י" נבון:

אם יש לחייל דעה פוליטית — ויש חיילים עם דעות פוליטיות — הוא יצביע בבחירות בעד המפלגה שעמדותיה הן הקרובות ביותר לדעתו. בהיותו כמרים הוא ממלא פקודות.

ב. החייל ממלא פקודות חוקיות. הוא איננו ממלא פקודה בלתי חוקית בעליל. עכשיו יצאו הוראות מה חוקי ומה לא חוקי, ומה שכונה "התחום האפור". בין החוקי לבין הבלתי חוקי, הובהר. החייל חייב למלא את הפקודות החוקיות.

ג. גם כאשר הוא ממלא את הפקודות הללו, בתנאים קשים ביותר, על החייל לשמור על צלם אנוש ולשמור על טוהר המידות והמדים גם יחד.

הי"ר א' שושטק:
תודה.

406. כתר ארם-צובא

הי"ר א' שושטק:

אבקש משר החינוך והתרבות להשיב על שאלתא בעל-פה מס' 406, מאת חברת הכנסת מרים גלזר-תעסה, בנושא כתר ארם-צובא. בבקשה, חברת הכנסת מרים גלזר-תעסה.

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):

כבוד השר, כתר ארם-צובא נכתב בדיו על קלף בטבריה לפני כ-1,000 שנים, נדד למצרים ומשם הגיע, במאה ה'14, אל העיר חלב שבסוריה. 350 שנה הוא נשמר בקנאות על-ידי הקהילה בבית-הכנסת העתיק שם. אתרי החלטת הארם על החלוקה בשנת 1947 פרצו פרעות בחלב. היהודים הצילו את ה"כתר" בדרך לא דרך, בנס ממש, והוא הובא לישראל. לפי העיתונות, הולך הספר ונשחח במרתפי מוזיאון ישראל. לשם הצלתו, שיקומו ושימורו דרושים 50,000 דולר. שום קופה ממשלתית או ציבורית לא מתנדבת, כפי שנכתב בעיתונות, לתרום את הסכום הנ"ל. שוחחתי עם ממלא-מקום מנהל מוזיאון ישראל, ושמחתי על כך שה"כתר" מטופל ומשוקם, ואף יעמוד בתערוכה ב"יום ירושלים" במסגרת חגיגות ה-40 למדינה.

אבל נשאלת השאלה: האם אין הבעיה הכספית שבין י"ד בן-צבי, שה"כתר" בבעלותו, לבין מוזיאון ישראל, שקיבל את האחריות לטיפול ב"כתר" ולשיקומו, ניתנת להסדרה סופית בין שני המוסדות?

הי"ר א' שושטק:

בבקשה, שר החינוך והתרבות.

שר החינוך והתרבות י" נבון:

א. התשובה חיובית.

ב. האינפורמציה איננה נכונה. הכתר איננו מצוי במרתפים של מוזיאון ישראל אלא נמסר על-ידי ועד נאמנים מיוחד של י"ד בן-צבי, המטפל בכתר ארם-צובא, למוזיאון ישראל לצורך רפאות, מלשך ופואה. העבודה מתנהלת במוזיאון זה זמן מה.

עלות מלאכת הרפאות והערכה כ-50,000 דולר. תורם מסרים, שהבטיח לתת את הכסף, נתן רק 10,000 דולר ונסוג בו

שהיא במסגרת פעולותיו ולהגיד: היות שזה כל כך חשוב, אנא, תנו לי תקציב מיוחד. די ב-200,000 שקל ועוד 200,000 שקל ועוד 80,000 שקל כדי שהם יעשו את המלאכה. זה בידם.

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):
אני מודה.

הי"ר א' שוסטק:
אני מבין שאח מסתפקת בתשובת השר.

י. שאלות ותשובות

את הפסולת שהשאירו החוגגים בהילולה השנתית לזכר הבאבא-סאלי.

מן הכתבה עולה, כי מחלקת החינוך של העירייה חייבה את התלמידים לעשות זאת, וכי התלמידים נשלחים לנקות את רחבת הקבר מדי שנה.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן — מדוע מחייבים את התלמידים לנקות את ההילולה בניגוד לרצונם?

3. האם נעשה הדבר בידיעת משרד החינוך, והאם יש אישור לכך?

4. מה בדעת השר לעשות בנוגע לכך?

תשובת שר החינוך והתרבות י' גבון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)
1. התשובה חיובית.

2. התלמידים לא חויבו על-ידי גורם כלשהו במשרד החינוך והתרבות אלא הדבר נעשה על-ידי הרשות המקומית.

3. התשובה שלילית.

4. בית-הספר יחויב בעתיד לתאם כל מבצע ניקיון כזה או אחר עם הגורמים המוסמכים לכך במשרדנו, בדומה למבצעים "ארץ-ישראל יפה" או "ישראל לובשת ניקיון" המופעלים השנה.

4171. שימוש בספר היסטוריה מגמתי בבית-ספר תיכון חברת הכנסת מ' גלזר-תעסה שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ב בשבט התשמ"ח (10 בפברואר 1988):

הורים מספר מעד קבלו בפני על כך שילדיהם, תלמידי בית-הספר התיכון, לומדים היסטוריה מהספר "קצור תולדות ישראל בעת החדשה", שמחברו הוא ד"ר שלמה הורוביץ. לדעתם, לא זו בלבד שאין הספר מביא את מגוון הדעות והמחלוקות שהיו בחברה בראשית המאה ה-20, אלא שהוא מכון למגמה מסוימת.

ברצוני לשאול:

1. האם הספר הנ"ל מאושר על-ידי משרד החינוך והתרבות ללימוד היסטוריה בבתי-הספר?

2. אם לא — האם מנהל בית-הספר רשאי לקבוע שתלמידים ילמדו מספר לימוד שאינו מאושר על-ידי משרד החינוך והתרבות?

3. מה כוונת השר להורות למנהל בית-הספר התיכון בעד כענין זה?

מהבטחתו. לכן חסר כרגע סכום של 40,000 דולר לצורך הנושא הזה. אבל, הדבר איננו עוצר את העבודה.

י"ד כ"ב צבי" קיבל מאתנו לאחרונה תוספת לתקציב בשיעור של 200,000 שקל. והוא עומד לקבל בשנה הבאה סכום דומה. לפני שבועיים-שלושה שברעות העמרנו לרשותו עוד 80,000 שקל מכספי עזבונות. אני חושב שמתוך כל הסכומים האלה יכול המכון להואיל בכבודו ולהפריש את הסכום הנדרש לכתר ארם-צובא. אי-אפשר לחלוש פעולה אחת

הי"ר א' שוסטק:

האם כבוד שר החינוך והתרבות יואיל להשיב על שאלות של חברי הכנסת לפני שניגש להצעות לסדר-היום? בבקשה.

4135. קים מפקד של תנועת ר"צ בטכניון

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ו בשבט התשמ"ח (3 בפברואר 1988):

ביום 5 בינואר 1988 מסר הטכניון לנציג תנועתי במוסד מכתב רשמי, ובו הוא אסר לקיים מפקד של תנועתי בין כותלי הטכניון.

ברצוני לשאול:

1. האם הוראה זו מקובלת על דעתו של השר?

2. מהי מדיניות משרדך כאשר לפעילות פוליטית ומוקדית ומאורגנת בתוך המוסדות להשכלה גבוהה?

3. האם מתכוון השר להורות לטכניון לשנות את מדיניותו, האוסרת פעילות פוליטית?

תשובת שר החינוך והתרבות י' גבון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כפי שנמסר לנו מהנהלת הטכניון, תנועת ר"צ פנתה לטכניון בבקשה לערוך מפקד בקמפוס. הנהלת הטכניון לא נענתה לפנייתה משום שחששה, כי עריכת מפקד של התנועה בימים אלה עלולה להביא למתיחות ולהתנגשויות בין חלקים שונים של ציבור הסטודנטים בקמפוס. מתן הרשאה לעריכת מפקד היתה מחייבת את הטכניון לתת הרשאה גם למפלגות פוליטיות אחרות. רצון הנהלת הטכניון הוא לשמור על אווירה רגועה בקמפוס ולמנוע עד כמה שאפשר מתיחות ואלימות אפשרית.

1-2. על-פי סעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, נהנים המוסדות להשכלה גבוהה מחופש פעולה אקדמי ומינהלי. וזכותה של הנהלת המוסד להחליט על אופן הסדרת הפעילות הפוליטית בקמפוס על-פי שיקוליה. ואומנם, הנהלת הטכניון הוציאה הנחיות לציבור הסטודנטים, המורים והעובדים בנושא זה.

3. לאור האמור לעיל אינני רואה צורך להתערב בשיקולי הנהלת הטכניון.

4170. השבתת תלמידים לצורך ניקוי אתר תגיגות

חבר הכנסת א' שלום שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ב בשבט התשמ"ח (10 בפברואר 1988):

בידיעה שהתפרסמה בעיתון "על המשמר" מיום 26 בינואר 1988 דווח כי מאות תלמידי בית-הספר הממלכתי-דתי בנתיבות הושבתו מלימודיהם למשך שעות מספר וחויבו לנקות

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים האמורים נכונים?

2. אם כן — האם הדברים הם על דעתך?

3. אם כן — האם תהיה מוכן לבטל הוראה זו?

4. האם אירע בעבר שדובר משרד "החרים" וסירב לשתף פעולה עם עיתונאים? אם כן — באילו מקרים מדובר ומה היו העילות?

שר החינוך והתרבות י' נבון:

1 — 3. בשל אי-דיוקים וסילופים חוזרים ונשנים בפרסום תגובותיו של דובר המשרד בעיתונות החרדית המצונית כאן, הוא דרש כי מעתה ואילך תגיע אליו כל שאלה בכתב וכן תשובתו תימסר בכתב ותפורסם כפי שניתנה.

דובר המשרד היה שמח לשתף פעולה עם כתבי העיתונות החרדית ולתת אמון בכתביה. אך, לצערנו הוא נאלץ לנקוט צעד זה כדי להבטיח שהעיתונאים לא יוכלו לפרסם את תגובותיו בצורה שונה מכפי שנמסר להם בכתב.

4. בעבר אירע מקרה דומה בשני עיתוני בוקר, ולאחר זמן קצר יושרו ההדורים בין דובר המשרד לבין העיתונאים.

שמעון בן-שלמה (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אני תקווה שגם כאן ייושרו ההדורים.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

למה לא מקפידים על "מדבר שקר תרחק"?

4198. השימוש בשם "אוניברסיטה עממית"

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט בשבט התשמ"ח (17 בפברואר 1988):

זה זמן רב מנהל האגף לחינוך מבוגרים, בראשותו של ד"ר אברהם צביון, מאבק עם המועצה להשכלה גבוהה, כיוון שאוסרים עליו להשתמש בשם "אוניברסיטה עממית" לצורך הגדרת שמם של המוסדות שהוקמו ברחבי הארץ לחינוך מבוגרים. המועצה מסרבת לאשר את השימוש בשם זה, אף שאין כל תביעה ממנה להכרה אקדמית כלשהי וכל העניין הוא ביצירת חדמית מכובדת למוסד, על-מנת למשוך את המבוגרים ללמוד.

מדינות אחדות בעולם משתמשות בהגדרה "אוניברסיטה עממית" לאותה מטרה עצמה, ובמדינות אלו לא נגרע דבר מיוקרתן של האוניברסיטאות.

ברצוני לשאול:

1. מה היא עמדת השר בעניין זה?

2. האם שקל משרד החינוך והתרבות לכונן דברים עם המועצה להשכלה גבוהה כדי לאפשר לאגף לחינוך מבוגרים של משרד החינוך להשתמש בשם זה?

תשובת שר החינוך והתרבות י' נבון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בחוק המועצה להשכלה גבוהה נקבע, כי מוסד חינוך אינו רשאי להשתמש באחד הכינויים המוגנים, ובהם הכינוי "אוניברסיטה", בין בצירוף שם או כתואר לכינוי אחר, אלא אם הוכר המוסד על-ידי המועצה להשכלה גבוהה.

ידע לנו על מדינות בעולם שבהן מערכת ההשכלה הגבוהה מנהלת על-פי חוקים ונהלים השונים מאלו הקיימים

תשובת שר החינוך והתרבות י' נבון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית.

2. התשובה שלילית. התפרסמו תקנות מפורשות בחוזר המנכ"ל, חוזר מיוחד ה' התשמ"ז, לקראת שנת הלימודים התשמ"ח. בין היתר נאמר בו: "מנהלי כתיב הספר מתבקשים להקפיד על מילוי התקנות בהוראות הקבע בעניין ספרים לתלמידים", ובהמשך: "המנהלים והמורים מתבקשים להקפיד שישתמשו במוסדותיהם רק בספרים הכלולים ברשימה זו". בנספח כ' ג(1) בהנחיות למורים נאמר: "שימוש בספרי לימוד מאושרים על-ידי משרד החינוך והתרבות בלבד".

3. ביקשנו ממנהל מחוז הדרום לבדוק האם אומנם למורים בבתי-הספר החיכוניים שבעיר היסטורית לפי ספר זה, ואם כן — להורות להפסיק את השימוש בו מיד, שכן הוא אינו מאושר על-ידי משרד החינוך והתרבות והשימוש בו אסור.

4172. תוכנית הרדיו "דן ודברים"

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ב בשבט התשמ"ח (10 בפברואר 1988):

ב"הצפה" פורסם כי מר משה גנבי, העורך של תוכנית שבועית בנושאי משפט ב"קול ישראל", ששמה "דן ודברים", נפנה לאחרונה למתרחש ביהודה, בשומרון ובעזה, ובין השאר חיזרה את דעתו כמשפטן, ש"על צה"ל לסגת כאשר מתגנפים עליה"; ש"אסור לחייל לרדוף אחר חוקפיו", וכי כל זמן שהבריחה היא אלטרנטיבה, "על חייל צה"ל לברוח, ולא לנסות אפילו לתפוס ולעצור את המתפרע נגדו והמידה בו אבנים".

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום ב"הצפה" נכון?

2. אם כן — האם הינך מודע ל"פרשנות משפטית" זו, שהיא בעלת זיקה פוליטית?

3. בהתחשב בעמדותיו של מר גנבי, האין זה ראוי לחייב אותו, לעתים מזומנות, להשמיע דעותיהם של משפטנים החלוקים כליל על דעותיו, כדי להביא לידי איזון ואובייקטיביות בשידורים הממלכתיים?

4. האם נשקל להעמיד את מר גנבי על כך שהוא מנצל את מעמדו להשמעת דעותיו?

תשובת שר החינוך והתרבות י' נבון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אף לא אחד מן הציטוטים שבהקדמה לשאלתא אינו קיים בתמליל המשודר, המצוץ בזה. אין בו אלא פירוט המצב המשפטי בחוק הקיים במדינה לגבי הגנה עצמית ככלל, ואין בו שום המלצה לגבי מדיניות הממשלה וצה"ל.

עם זאת, מנכ"ל רשות השידור סבור, שמן הראוי היה להבהיר לא רק הלכות הגנה עצמית החלות על כל אזרח, אלא גם את המיוחד לכוחות ביטחון הממלאים את תפקידם בשמירה על הסדר הציבורי.

4197. החרמת עיתונים על-ידי דובר משרד החינוך והתרבות
חבר הכנסת ש' בן-שלמה שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט בשבט התשמ"ח (17 בפברואר 1988):

ביום שישי, י"ז בשבט התשמ"ח (5 בפברואר 1988), פורסם בעיתון "חד נאמן", כי דובר משרד מסר לכתב "חד נאמן" כי הוא "מתחרים" את העיתונות הדתית — "חד נאמן", "ערב שבת" ו"יום השישי", וכך גם "הורה לאנשי המשרד".

4. מדוע ייענש ילד שהוריו אוסרים עליו להשתתף במפגשים האלה?

5. נוכח סירובם של כמה תלמידים להשתתף במפגשים מעין אלו, האם מוכן כבודו לשקול את הפסקת המפגשים?

תשובת שר החינוך והתרבות י' נבון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לרברי מנהל בית-הספר "אורים", הילדים לא הועשו. אדרכה, רצונם כבוד והם לא יצאו למפגש השני עם התלמידים מהכפר אעבלין. מפגש זה התקיים במודיאן. הדבר הוסבר לתלמידים והיה ברור להם שלא מדובר בעונש.

2. התשובה שלילית.

3. למשרדנו לא הגיע מידע מוגדר לגבי שאלה זו, אך סביר להניח שהיו מקרים כאלה.

4. כמשמטע מתשובתי על שאלה 2, תלמידים שהוריהם אוסרים עליהם להשתתף במפגשים לא ייענשו.

5. הנימוק אינו ממין העניין, והתשובה שלילית.

היו"ר א' שוטסקי:

תודה, אדוני השר.

שר החינוך והתרבות י' נבון:
תודה לכל השואלים על ה"האזנה".

בארץ. אנו לומדים מניסיונם של אחרים, אך, כמובן, לא ניתן ליישם הכול בישראל.

המועצה להשכלה גבוהה נדרשה לעניין, קיימה בו דיון מעמיק וקיבלה החלטה, שאין לאשר השימוש בשם "אוניברסיטה עממית", פרט ל"אוניברסיטה העממית" בתל-אביב ובירושלים, שהוקמו עוד לפני הקמת המועצה להשכלה גבוהה.

אני מוכן להביא את הנושא פעם נוספת בפני המועצה להשכלה גבוהה, ונקבל את הכרעתה.

4215. איי-השתתפות במפגשי נוער יהודי וערבי

חבר הכנסת י' יוסף שאל את שר החינוך והתרבות ביום ד' באדר התשמ"ח (25 בספרואר 1988):

העיתון "הד הקרית" מיום 29 בינואר 1988 (רצ"ב צילום הידיעה) מוסר, כי שישה תלמידים שלא הורשו על-ידי הוריהם להשתתף במפגש עם ילדים ערבים מהכפר אעבלין הוענשו על-ידי מנהל בית-הספר.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. האם מדיניות משרדך היא להעניש תלמידים המסרבים להשתתף במפגשים עם נוער ערבי?

3. האם היו גם מקרים שבהם בני נוער ערבי סירכו להיפגש עם נוער יהודי, והאם הם נענשו?

יא. הצעה לסדר-היום

מערכת החינוך בערבה

ואחרת. עד היום, 40 שנה מאז הקמת המדינה, לא הצלחנו ליצור שם חשתית החיישובות מוצלחת — לא חשתית חברתית, לא חשתית תרבותית ולא חשתית חינוכית איתנה. ובלעדך אלה אין עתיד להתיישובות היהודית שם, אין שם עתיד לאנשים, לא כדאי לחיות שם.

העניין הספציפי שעליו אני רוצה לעמוד כאן ולהפנות את תשומת לב הכנסת אליו, להזעיק אותה כדי למצוא לו פתרון, הוא מערכת החינוך של אזור זה. לכה הוא בית-הספר שבמרכז-ספיר, הקרוי "שיטים". זהו בית-ספר המונה כ-550 תלמידים משישה יישובים, הוא קיים כתנאים שאין כמהם בשום אתר בארץ: האזור הזה מרוחק מכל מרכז יישוב אחר — המרכז העירוני הקרוב ביותר נמצא 130 קילומטר משם. הריחוק עצמו יש לו השלכות רבות מאוד בעניינים הקשורים בנסיעות ובהסעות, בהוצאות, בכוח זמן וכדומה. היישובים עצמם נמצאים במרחקים של כ-40 קילומטר ממנו, בעיקר אלה המצויים בצפונה ובדרומו.

נוסף על עובדת הריחוק קיימת עובדת מיעוט האוכלוסין. זו עובדה המכבידה מאוד על קיום מערכת חינוך, כי פירושה כיתות קטנות ותוסר אפשרות לתת את מה שילד צריך לקבל חקוק לו היום בחינוך, כלומר — מגמות ורמות ומסלולים וחוגים וכל מה שראוי בעינינו היום בחינוך הילדים על-פי צורכיהם. כשיש מעט ילדים אי-אפשר לעשות את כל זה, אלא אם כן משקיעים הן עתק, על כל קבוצת ילדים קטנה מעמידים מרדך, מורח וכדומה. לזה יש היבט כספי משמעותי ביותר.

היו"ר א' שוטסקי:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 6951, של חבר הכנסת נחמן רז, בנושא: מערכת החינוך בערבה. בבקשה.

נחמן רז (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעה לסדר-היום שאני מביא כאן קרויה: סכנת התמוטטות מערכת החינוך בערבה התיכונה.

אתמול דנו כאן, כאלום הזה, והחליטו על חוק ערי הפיתוח. היום הוגש תיקון לחוק הנגב. לפני שבועיים החלטנו על חוק הגליל. חוקים אלה כולם עניינם הוא מתן הקלות, פטורים ואמצעים שונים לתושבים ולמשקיעים כדי שייאחזו באותם מקומות, עיירות הפיתוח כנגב ובגליל, על-מנת להביא לקיומה של אוכלוסייה מושרשת רציפה בהם. בשביל העם זהו אינטרס עליון — לאומי, חברתי וביטחוני.

לאחרונה אנתנו חיים יום יום במתח של ריכוזים ותודות באשר ליהודה, לשומרון ולחבל-עזה ובאשר לעתידים של אזורים וחבלי ארץ אלה. גורלם ועתידם נתונים בוויכוח לאומי ובין-לאומי קשה, בוויכוח הליכטים פוליטיים, ביטחוניים, היסטוריים, לאומיים, דתיים ואחרים.

והנה, אזור ענק, שהוא מתוך לכל ריכוז ומחלוקת, אזור הערבה שבין סדום לאילת, אזור שאין שום גבול למרחבי שטחיו ולאפשרויות ההתיישבות בו, נשקפת לו סכנה. והסכנה לגביו אינה שהוא יישמט מידינו, אלא שהמתיישבים יישמטו ממנו. אנתנו רוצים שתהיה שם התיישבות כפרית, עירונית

האלה עוזבות למרכז הארץ למרות רצונן, עקב האילוף הזה.

אני מועיק את הכנסת, במקרה זה את סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, את האוצר ואת כל מי שאנפת לו ממה שקורה בארץ והאת להיחלף לתת תשובה על המצב הקריטי של האזור הזה בתחום החינוך. תודה רבה.

היור' א' שוסטק:

תודה רבה. אבקש משר החינוך והתרבות להתייחס להצעה.

שר החינוך והתרבות י' גבון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאז ומעולם התחשב משרד החינוך והתרבות כמצבם המיוחד של מוסדות החינוך בערבה, שגורם עקב תנאי המקום: המרחק והאקלים הקשה.

לאחרונה טופלו במועצה האזורית ערבה על-ידינו הנושאים האלה:

א. בהתחשב בצרכים המיוחדים של המועצה האזורית ערבה הקציתי בשכרניים האחרונים 140 שעות לימוד נוספות לחקן בית-הספר — שווה ערך ל-130,000 שקלים חדשים.

ב. כללנו את המועצה בסל הספורט של המשרד.

ג. כל יישובי המועצה, אשר כיקשו הקצבות מכספי העיובנות לטובת המדינה, הומלצו עליידינו והם יקבלו זאת, ואם הם יגישו בקשות לימון פרויקטים נוספים בכספים אלה, אתמון בכך.

ד. הסעות — כיום מקבלים מימון של 90% הפניתי את עניינם לוועדת החריגים של המשרד וביקשתיה למצוא דרך להגדיל את השתתפות המשרד בסעיף זה.

ה. מיוזג אוויר — לפני כחצי שנה אישרתי להכליל את יישובי הערבה במימון עלות מיוזג האוויר. אם כן, הם נכללים זה כחצי שנה.

ו. המלצנו בפני מפעל הפיס לכלול אותם בבינוי אולם קהילתי. כמרכך נמליץ על מימון הצטיידות למגמת מחשבים לאחר שהם יפנו למפעל הפיס לפי הנוהג.

ז. המתנ"ס במרכז-ספיר יקבל תוספת תקציבית כמו ערי פיתוח אחרות.

ח. לגבי הכללתם של המורים במסגרת תמריצי מורים, הנושא הוגש על-ידי בהצעת החלטה לממשלה יחד עם יישובי קו-העצמות והמצפים בגליל, הנמצאים במצב דומה. לצערי, הנושא לא נדון בממשלה. לצערי, ראש הממשלה עדיין לא הציב את הנושא הזה בסדר-היום של הממשלה. כמאמר מוסגר אומר: בכל פעם שעולה בממשלה נושא דיווג ערי הפיתוח או ההטבות לאזור זה או אחר, הדבר איננו מתקבל. כי יש חילוקי דעות לפי תפיסות פוליטיות, ולצער, נפגעים דברים חשובים.

ט. לבסוף, אבדוק בגישה אוהרת את הסעיפים השונים שכדברי חבר הכנסת נחמן רו שטרם מצאו פתרון, ונעשה מאמץ נוסף להגיע לפתרונות סבירים.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, שהצעה זו תועבר לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת כדי לברור את כל פרטיה, ואולי נוכל לתת תשובות על הנושאים הללו.

היור' א' שוסטק:

אתה מסכים להעביר את זה לוועדה?

הגורם השלישי המיוחד לאזור זה הוא תנאי האקלים הקשים ביותר: חום נורא, המצריך סידורי צינון לא רק לשעות הצהריים, כפי שאנחנו מכירים באזורים אחרים, אלא במשך ששישבע שעות ביום, על-מנת שאפשר יהיה לשבת וללמוד. בית-הספר צריך להיות ממוח במשך כל יום הלימודים, זאת עלות שאין דוגמתה בשום מקום אחר.

ובכן, כאשר זאת המציאות, נוצר מצב שמורים אינם הולכים לשם. למה להם ללכת למקום נידח, לארץ גזירה כמעט? למה להם לכבדו את זמנם, את כוחותיהם וגם את כספם על נסיעות, כאשר הם צריכים לנסוע, למשל, להשתלמויות ולמי עיון? כדי להשתתף ביום עיון אחד במרכז הארץ, בירושלים, כחלי-אביב, הם בבאר-שבע, הם צריכים לבזבז שלושה ימים: יום נסיעה לצד אחד, יום העיון עצמו ויום חזרה. עדיין אין הטבות לשם.

כשאחד מבני-הזוג הוא מורה, צריך גם השני לקבל שם עבודה, גם הוא צריך להיות מועסק שם, כי הריחוק מאלץ ומחייב אותם להיות שם יחד. למועצה האזורית אין תעסוקה בשביל אנשים אלה. הם ממציאים להם פרנסות מלאכותיות, מוצאים כספים על תעסוקות לא נתונות כלל. וזה גופל על הרשות המקומית, היינו — על המועצה האזורית.

הזכרתי את הנסיעות הארוכות, אביא דוגמה בעניין החינוך המיוחד. בגלל מיעוט הילדים, ילדים הזקוקים לחינוך מיוחד יושבים כאותה כיתה עם ילדים מצטיינים. אין אפשרות להפריד את הילדים על-פי הצרכים והיכולת המיוחדת שלהם. הדבר פוגע מאוד בעצם העבודה בכיתה עצמה.

בחינוך למבוגרים, ואף זה שייך לעניין — חוגים, פעילות של השכלה, השכלת מבוגרים — צריכים להביא לשם מורים, מרצים. תחום אחר הוא הפעילות התרבותית: אמנים, סופרים, מנגנים וכדומה. המרחק מקשה מאוד את כיצוד הפעולה הזאת, ובלעדיה אין לאנשים אפשרות להיות צרכני תרבות נאורים. אם כן, הם עשוקים וחשוכים, דברים אלמנטריים, שאדם במרכז הארץ אינו יודע את משמעותם מפני שהוא נושם אותם כשם שהוא נושם אוויר באופן טבעי, אינם שם, ואם הם יושבים, הם עולים הון עתק, והמימון מוטל או על המועצה האזורית או במישרין על המשחתפים, על התושבים עצמם. זה נטל עצום, נטל כבד.

אני רוצה להביא בפניכם את המספרים. העלות הכוללת של מערכת החינוך לשנה היא מיליון וחצי שקל חדש. השתתפות משרד החינוך והתרבות בזה היא 35%, היינו — 500,000 שקל חדש. השתתפות התושבים באמצעות מסים ותשלומים שונים היא כמיליון שקל חדש — 65% מהעלות של מערכת החינוך היא על התושבים עצמם. מדובר פה על קבוצת מושבים במרכז אזורי אחר: עין-יהב, חצבה, פראן, צופר, עידן ומרכז-ספיר. הנטל על כל משפחה הוא 2,857 שקל חדש לשנה לצרכים אלה.

אשר לחינוך המשלים במתנ"ס: חוגים לאמנות, לספורט, למוסיקה וכדומה, כל משפחה משלמת סכום של כ-2,400 שקל חדש לשנה כדי לקבל את השירות הזה, נוסף על ההיטלים המוטלים עליהם כארגונה למועצה האזורית ומסים מוניציפליים למושב. אם כן, הנטל על כל משפחה באזורים אלה בכל שנה הוא 10,757 שקלים חדשים לשנה. איזו משפחה יכולה לעמוד בכך? יש כיום מצב, שלפני פתיחת שנת הלימודים משפחות אורוות מזוודות ועוקרות מן המקום. תופעה זו מקטינה עוד יותר את מספר הילדים שם, המשפחות

חברת כ"י ישיבה חי"ג
— הצעה לסדר היום: הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון — מטרת החינוך) —

חזמן רז (המערך):
כן.

ה הצ כ ה
ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת
החינוך והתרבות נתקבלה.

הי"ר א' שושטק:

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא
לוועדת החינוך והתרבות? מי נגד? אין.

הי"ר א' שושטק:

הנושא הועבר לוועדת החינוך והתרבות.

יב. הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון — מטרת החינוך), התשמ"ח — 1988 (הצעת חברת הכנסת א' סרטני)

הי"ר א' שושטק:

חברי הכנסת, אנו עוברים עתה להצעת חוק תרג"ח,
הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון — מטרת החינוך).
התשמ"ח — 1988, מאת חברת הכנסת אמירה סרטני. בבקשה.

אמירה סרטני (מפ"ס):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, הצעת החוק
— תיקון בחוק חינוך ממלכתי — שאני מגישה היום לכנסת
עוסקת בקטע אחד בלבד בחוק, הקטע המתייחס למטרות
החינוך הממלכתי.

אני רוצה לקרוא לפניכם את מה שנאמר בחוק חינוך
ממלכתי לגבי מטרת החינוך. אני חושבת שיש במטרות אלה
דקלרטיביות מסוימת, אבל יש להן גם משמעות תוכנית לגבי
מטרות החינוך.

חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג — 1953, סעיף 2: "מטרת
החינוך הממלכתי היא להשחית את החינוך במדינה על ערכי
תרבות ישראל הישגי המדע, על אהבת המולדת ונאמנות
למדינה ולעם ישראל, על תודעת זיכרון השואה והגבורה, על
אימון בעבודה חקלאית וכמלאכה, על הכשרה חלוצית, ועל
שאיפה לחברה בניה על חירות, שוויון, סובלנות, עזרה הדדית
ואהבת הבריות".

מטרות החינוך שלפנינו מחייסות למעשה לחניכים
ולתלמידים היהודים בלבד. מדובר פה על הנאמנות לעם
למדינה, לעם ישראל וכל הקשור בכך. אלה מטרות חשובות
מאוד, חשוב שהן תהיינה כתוכנית הלימודים.

אבל יש לנו אחוז גבוה של חניכים ותלמידים ערבים —
כ-20% מכלל התלמידים, בעבר היו פחות — השייכים לעם
אחר חיים במדינת ישראל כאזרחי המדינה.

הנושא של מטרות החינוך במערכת החינוך הערבי
התעורר למעשה רק ב-1975, כאשר הגיע משרד החינוך
למסקנה, שצריך לעסוק גם בנושא הזה ולתת עליו תשובה.
לאחר ריונים ממושכים, יצא ב-1 במאי 1983 חזון המנכ"ל
שהתייחס לבעיות הייחודיות של החינוך במגזר הערבי. וקבע
גם את המסגרת.

בחרו הזה כתוב כי "רובם של ערביי ישראל — המורים
בכללם — שותפים לשאיפה לחיות במדינת ישראל בשלום,
כאזרחים שווי זכויות וחובות, מתוך נאמנות פעילה למדינה
ולערכי הדמוקרטיה שלה. עם זאת, ערביי ישראל בנים הם
ללאום הערבי, ושייכותם זו מעוררת בהם רגשות של הוזהרות
עם אחיהם הערבים בעולם הערבי. כל עוד קיים מאבק פוליטי
וסכסוך מזוין בין מדינת ישראל לבין מרבית מדינות ערב, מוצא
האזרח הערבי בישראל את עצמו במבוכה גדולה".

בסעיף א' — מטרת החינוך — נאמר: "החינוך
הממלכתי במגזר הערבי בישראל יהיה מושתת על ערכי

התרבות הערבית — — — על השאיפה לשלום בין מדינת
ישראל לשכנותיה, על אהבת המולדת המשותפת לכל אזרחי
המדינה, על נאמנות למדינת ישראל, תוך הרגשת האזרחים
המשותפים לכל אזרחי המדינה ותוך טיפוח הייחוד של ערביי
ישראל — — — ועל השאיפה לחברה בניה על חירות,
שוויון, סובלנות, עזרה הדדית ואהבת הבריות".

חברי הכנסת, לדעתי צריך היה כבר מזמן — ואם לא
נעשה הדבר מוזמן, חייבים לעשות זאת עכשיו — ליצור בתוך
חוק חינוך ממלכתי הגדרה משותפת של מטרות החינוך
והתייחסויות ייחודיות לחינוך היהודי ולחינוך הערבי. אני
חושבת שדווקא בתקופה האחרונה, לפחות בשנתיים
האחרונות, כשמשרד החינוך והתרבות יום ויום לימוד ועיסוק
בדמוקרטיה וברווקים — חייבים לתת תשובה גם בתחום
הזה.

אינני מבינה כיצד אפשר ללמד דמוקרטיה על-פי רוח חוק
חינוך ממלכתי. אני מעריכה ומחשיבה מאוד את חזון המנכ"ל,
אבל חזון המנכ"ל אינו חוק. ההתייחסות לחוק היא ללא
פשרות, הוא מתקבל בציבור כחוק. מה שמצוי בחזון המנכ"ל
הוא הנחיות למערכת החינוך.

אני חושבת שהמחוקק — בפרט מי שעוסק בחוק וכן
בדמוקרטיה — צריך לראות לנגד עיניו את הדבר בשלמותו
ולספק את החשובות הנכונות.

חברי הכנסת, מול הייחוד של ההיסטוריה, המסורת,
התרבות והשפה של העם היהודי והייחוד של הלאומים
הערבים החיים בישראל, צריכה להיות מגמה של קיום מערכת
חינוך כללית של המדינה, שבה יבואו לידי ביטוי התכנים
האוניברסליים והישראליים והצד הניהולי-הארגוני-התקציבי.

חוק חינוך ממלכתי חל על כל ילדי מדינת ישראל, ללא
הבדל ביניהם, והוא מחייב את כולם. מהטעם הזה בלבד צריך
היה לשאוף למתן ביטוי לתכנים המשותפים. זה בעצם הטעם
העיקרי להבאת החוק הזה.

מערכת היחסים בין היהודים לערבים בישראל היא מערכת
רגישה, מסיבות הידועות לכלנו. הקידום בתחום ההשכלה
בקרב הציבור הערבי בארץ, מחוץ גיטא, והמתחיות הגוברת
בשל הקיפאון המדיני והאירועים בשטחים, מאידך גיטא,
מנגיעים יתר חשיבות לטיפול ממסדי שיש בו משום פירוק
מתחים והחלשת תחושת הקיפאון והאפליה.

בשבועות האחרונים קיימה ועדת החינוך והתרבות של
הכנסת סדרת ישיבות שהוקדשו לבעיית המבחן הערבי בתנאי
קונפליקט. חברי כנסת ואזרחים רבים זורקים ומשמיעים לא
פעם אחת את השאלה: מה עושים במגזר הערבי בתחום
הדמוקרטיה? דרישות בתחום זה מופנות למחנכים היהודים
בלבד, רק מהם נדרשת סובלנות והתנהגות דמוקרטית, ודבר זה
לא נדרש מהמחנך הערבי.

גם בהצעת החוק של חברת הכנסת אמירה סרטני כבר יש שינויים מסוימים, אפילו לגבי החינוך העברי. אין אלה שינויים משמעותיים, אבל בכל זאת הם שינויים. ואז יש צורך לקיים ביוררים וסימפוזיונים על כל הנושאים האלה.

אני מצטער על שאיני יכול לאשר את הצעת החוק הזו מן הנימוקים שאמרת.

מה שקשור למגזר העברי, וחברת הכנסת סרטני אכן ציטטה את מה שהתפרסם בחוזר המנכ"ל, מופיעים שם דברים שאינם חלים על הכול. נאמר שם: "החינוך הממלכתי כמגזר העברי בישראל יהיה מושתת על דרכי התרבות הערבית ועל השאיפה לשלום בין מדינת ישראל לשכנותיה". הקטע הזה לא מופיע בהצעת החוק של חברת הכנסת סרטני, ואיני יודע למה. ועוד נאמר שם: "על אהבת המולדת המשותפת לכל אזרחי המדינה; על נאמנות למדינת ישראל תוך הדגשת האינטרסים המשותפים לכל אזרחי המדינה, תוך טיפוח הייחוד של ערביי ישראל; ועל השאיפה לחברה הבנויה על חירות, שוויון, סובלנות, עזרה הדדית ואהבת הבריות". כל זה נאמר בחוזר המנכ"ל.

אני חושב שפנייה באמצעות חוזר מנכ"ל והתאמת חוכניות מיוחדות למגזר שעליו מדברים די בהן בשעה זו.

אני אומר שאיני שולל את האפשרות שבכאן היום יעלו חברי הכנסת הצעות לשינויים, אבל בכל המכלול, ובקשה, ייקחו לתשומת לבם מגזרים נוספים העולים להיפגע אם לא יהיו כלולים בקטע מסוים שבו יהיו שינויים.

הי"ר א' שוסטק:
תודה רבה לכבוד השר. דברי תשובה לחברת הכנסת סרטני.

אמירה סרטני (מ"ם):
איני יודעת מפני מה קושר השר את הקטע הזה לכל חוק חינוך ממלכתי. נדמה לי שיש כאן בכל זאת איזה גורם, איזה אלמנט שאפשר וצריך להפריד אותו ולהתייחס אליו במיוחד. אני מבקשת דחיית ההצבעה למועד מאוחר יותר.

שר החינוך והתרבות י' גבון:
אני מוכן לדחות את ההצבעה.

עבד-אלוהב דראושה:
יש לי הצעה אחרת ואני מבקש לנקט אותה.

הי"ר א' שוסטק:
אנחנו דוחים את ההצבעה.

י"ג. הצעה לסדר-היום

פעילותן של תנועות השמאל בישראל

נגד שלושת ראשי הקליפות: עשוי, ישמעאל וערב-רב. עיקר השאיפה של הערב-רב הוא לזווג את עשוי וישמעאל ולהפריד בין שני המשיחים. וכאן ובוזה עיקר עבודתנו ומלחמתנו אני, לשבר ולמגר את כוח הערב-רב מישאל. הערב-רב הוא שונאנו הכי גדול. קליפת הערב-רב פועלת רק בדרך של אחיזת עיניים ובעקיפין: לכן המלחמה בערב-רב היא המלחמה הכי קשה ומרה, ועלינו להתגבר בכל שארית כוחנו במלחמה זו, וכל מי שאינו עוסק בפועל במלחמה נגד הערב-רב נעשה ממלא שותף לקליפת הערב-רב, ויהיה מי שיהיה מוטב לו שלא נכרא". דברי הגאון מווילנא.

ולא היא — המחנכים הערבים מודעים לצורך ולחובה לעסוק בסוגיית הדמוקרטיה בבתי-הספר הערביים, אך הם נתונים בדילמה בשל לחצים המעמיסים עליהם בעיות וחששות שלא קיימים בעוצמה כזאת בקרב המחנכים היהודים, אם כי גם מחנכים יהודים ניצבים בפני דילמות לא קלות.

בריונים שהתיקמו עם המחנכים הערבים ובמפגשים אחרים הם הצביעו על המשמעות של הקטע בחוק המדבר על מטרות החינוך, ועל כך שאין בו התייחסות לחינוך במגזר הערבי.

אין לי ספק, אדוני השר וחברי הכנסת, שהחוק כפי שהוא הוגש מעורר תהיות. השתדלתי לתת את גוף החוק, שמדבר על המטרות הכלליות של החינוך, ואחר כך, בלא השמטה של שום אלמנט ממטרות החינוך, את הייעודים והתייחסותי גם לחינוך לערבים.

אף שאולי יש ספקות לגבי הנושא הזה, אני מבקשת שהחוק יאושר בקריאה טרומית ויועבר לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת להכנה לקריאה ראשונה.

הי"ר א' שוסטק:
אבקש משר החינוך והתרבות להתייחס להצעת החוק.

שר החינוך והתרבות י' גבון:
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבין ומכבד את מניעיה של חברת הכנסת אמירה סרטני בהגשת הצעת החוק הזאת, אבל, לצערי, איני יכול להסכים לאישורה בקריאה טרומית, משום שהיא מטפלת בסוגיות במגזר אחד, שעה שאין עדיין תשובה לגבי מגזרים נוספים, שוודאי יעלו וגם הם צריכים לקבל מקום ייחודי, אם זה המגזר הדתי, אם זה המגזר ההתיישבותי ומגזרים אחרים.

אם לדרון בשיתוף חוק, כי אז יש לשנות את המכלול כולו. יש סעיפים שייחזק מאוד שיש מקום לשנותם, כי עבר זמן רב מאז נחקק החוק, ב-1953, כאשר בוטלו הזרמים בחינוך והיתה כוונה להגיע לקונסנסוס רחב ככל האפשר. מרי פעם מעלה מישור רעיון ושואל האם אנחנו צריכים להשאיר היום, למשל, את הנושא של אימון כמלאכה. יש מי שמערער גם על זה ואומר שאולי אין צורך כמלאכה.

אם אנחנו נוטלים את החוק ומתחילים להדביק בו טלאים טלאים, או בוחרים מגזר אחד ומייחדים לו פסקה, אנחנו עושים בזאת שני דברים: א. אנחנו נעורר מחלוקות בתוכנו, לאו דווקא בין יהודים לערבים, אלא בקרב היהודים עצמם: ב. לא תהיה לנו תמונה שלמה של החוק.

הי"ר א' שוסטק:
אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 7097, של חבר הכנסת מאיר כהנא, בנושא: פעילותן של תנועות השמאל בישראל. בבקשה, חבר הכנסת כהנא.

מאיר כהנא (תנועת כך):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בספר "קול התור" מובאים דבריו הקדושים של הגדול והחסיד, הגאון מווילנא, הגר"א, וזה לשונו: "התפקיד הכללי של שני המשיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, יחד בכל הדורות, הוא הגנה במלחמה

רן כהן, חברו לקיבוץ של הבוגר אורי אריב, כותב בעיתון "ידיעות אחרונות": "נאמנות לדמוקרטיה, למוסריות — מחייבים אותי לא לעמוד מנגד כאשר מתגלית סכנה לערכי היסוד של צה"ל ולנורמות האנושיות שלו". הוא מטיף להפרת החוק כאשר הוא חושב שהוא נוגד את המוסר שלו. וחיים ברעם, שהצליח להשמאל עוד יותר מאחיו, כותב בסמרטוט "כל העיד": "אני אישית אלחם גם בנשק נגד אנשים — — —

עדנה סולודר (המערך):

— — —

מאיר כהנא (תנועת כך):

"כל העיד" זה סמרטוט, ואני עומד על כך שזה סמרטוט.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה סמרטוט יותר גדול.

מאיר כהנא (תנועת כך):

בסדר. אני מצטט ממה שכתב חיים ברעם: "אני אישית אלחם גם בנשק נגד אנשים שניקטו כאן צעדים נגד אוכלוסייה שלמה — — — אני בטוח שברוך זו ילכו מאות אלפים". הוא קורא כאן למלחמת אחים. זה לא סמרטוט, זה? זה בוגר. נגד צה"ל, נגד המדינה. פתאום משתר שקט בצד השמאלני.

חברי הכנסת, השמאל הפאשיסטי, חברי כנסת, אנשי רוח, סופרים, כתבים, מאיימים על שלטון החוק, מסיחים למרד, להמרדה, מטיפים למלחמת אזרחים ומהווים סכנה ממשית לאותה דמוקרטיה שבשמה הם מנסים לפסול ולרמוס ולחלל את כהנא.

על העם להתכונן להגן על עצמו ועל מדינתו ועל החוקים ועל הפקודות של צה"ל שהמדינה אימצה. על העם להבין עד כמה מסוכנים הם הבוגדים השמאלנים, הערכירב, הרואה את עצמו מעל ליהדות, מעל למדינה, מעל לצה"ל. אלה שקוראים למלחמה יקבלו מלחמה מצד רוב העם המתעב אותם, המואס בהם, השונא אותם.

בגלל הנושא החמור הזה, אני מציע דיון במליאה.

עדנה סולודר (המערך):

אני מבקשת להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר א' שושטק:

אנחנו עוברים להצבעה. לפנינו שתי הצעות: האחת — לקיים דיון בנושא במליאה; השנייה — שלא לכלול את הנושא בסדר-היום. אני מעמיד את ההצעות להצבעה זו מול זו.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את הנושא

בסדר-היום של הכנסת 1 —

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום של הכנסת 1 —

היו"ר א' שושטק:

ההצעה הוסרה מסדר-היום.

חברי הכנסת, הישיבה הכאה תהיה ביום שני בשעה 16:00. חג פורים שמח. הישיבה נעולה.

חברי הכנסת, מעולם לא פחדתי מהערכים, ממשעאל. מעולם ידעתי כי האויב האמיתי, העיקרי, זה שמסכן באמת את קיומנו הינו הערכירב שבחוננו, היהודי שפרק עול מלכות שמים, הבוגר שכגד בעמו ובמדינתו.

אין להשוות כלל וכלל בין תופיק טובי לבין יוסי שריד ויתר הערכירב היושבים בינינו. הראשון, טובי, הוא ערבי גאה, הרואה תמיד לפני עינו את טובת עמו, העם הפלשתיני, המכיר בעצמו כבן העם הפלשתיני, כביכול, והרואה במדינת ישראל מדינה של ליסטים וגזלנים שנבנתה בפשע על אדמת פלשתין. בתופיק טובי וכלל התופיקים בארץ כבר נטפל, אך אפשר בוודאי להבין ערכים הפועלים למען עמם. אך שונים לגמרי חברי הערכירב, הגיס החמישי, היהודים כאן, הפועלים דווקא נגד עמם, נגד מדינתם, היהודים שהורסים את צה"ל, שתוקעים סכין בגב העם והמדינה, היהודים שסוללים את הדרך לאויבינו הישמעאלים להשמיתנו ולחלל את מדינתנו, חס ושלום.

ערבירב, יהודים שהפכו לנכס העיקרי של ארכינו הישמעאלים ובלעדיהם לא היו הערכים מגיעים להצלחות שהגיעו אליהן. אנשים אלה חולל-נפש הם, סובלים מרגשות אשמה עמוקים ומשנאה עצמית תהומית, מעונים מדי יום על-ידי הסתירה היסודית בין היהדות והציונות לבין ערכי הגויים שנפשם קשורה בהם. הם רואים בעצמם, ביהדותם, בעמם ובמדינתם מפלצת ושרש הרע ושואפים הם להתאבד, אך קודם כול לקחת את כלונם אתם. בוגדים הם, וכל שאיפתם היא לחלל את היהדות ואת המדינה המסמלת אותה.

לאחרונה הגיעה סכנתם של הבוגדים לשיא חדש, כאשר כהנאם שעמדו התווך של המדינה הוא הצבא, צה"ל, הם פתחו במתקפה קדחתנית להחליש את הצבא ולהנחית עליו מהלומה שממנה לא יצא. מקרקי הדמוקרטיה השמאלנים, אלה שמנבחים פעמיים ביום על קדושת החוק והסדר, פלוגות הסער של הפאשיסטים השמאלנים, יצאו בנייהאד נגד "פקודות לא חוקיות" כיכול, ובקול-קורא לחיללים — לסרב לקיימן.

יאר צבן, זה שינק את תורתו המסולפת מבנק"י — ברית נוער קומוניסטי ישראלי — הקומוניסט ברימוס, קורא בריש גלי, בעצרת עם של "שלום אך-שווא" לחיללים לסרב למלא פקודות שהוא רואה אותן בלתי חוקיות. עת הזמיר כנראה עוד לא חלפה, וגם היועץ המשפטי לשעבר מטיף להפרת הפקודה. האגודה לזכויות האזרח, מוקד השמאלנים והחוללים, משלמת בעד מודעה גדולה בעיתונות ומודיעה לציבור ולחיללים שעליהם לסרב לקיים פקודות שהיא, האגודה, קבעה והגדירה "בלתי חוקיות".

"יש גבול", גוף מכוער של בוגדים, מסית בגלוי לסרב לשרת בשטחי יהודה, שומרון ועזה ומשום-מה היועץ המשפטי הופך לא רק לחריש כי אם גם לעיוור ולאלים — לא שומע ולא רואה ולא מדבר.

ועל רשות השידור אין טעם לדבר, רק להוסיף, שכאשר בעזרת השם נגיע לעמדת כוח, ננקח משם את כל הערכירב.

רן כהן וכל אלה הצבועים והמכוערים, שהגיבו בהיסטריה ועלו על הכריזמות להגן על קדושת החוק כאשר העזו רכנים ודינים להצהיר כי קיימים ערכים מקודשים יותר מחוקי בשר-ודם, דהיינו, חוקי והלכות ומצוות הקדוש-ברוך-הוא, עכשיו עשו לעצמם עגל זהב של ערכים שכרו מלבם, שהם חיאור קדוש-קדושים והם קבעו שהם ערכים עליונים, ערכים שעומדים מעל לכל חוק הכנסת וכל פקודה צה"ל.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות תי"א — תי"ג

- א. שאלתות כעל-פה.
ב. שאלתות ותשובות.
ג. הצעת חוק התקציב (מס' 2), לשנת הכספים 1987. התשמ"ח — 1988 (קריאה ראשונה).
ד. הצעת חוק מלווה המדינה (תיקון מס' 7). התשמ"ח — 1988 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
ה. הצעת חוק לתיקון פקודת בתי-הסוהר (מס' 8). התשמ"ח — 1988 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
ו. הצעת חוק הרשויות המקומיות (איסור פתיחת עסקים וסגירתם בימי מגווח). התשמ"ח — 1988 (קריאה ראשונה).
ז. הצעת חוק ערי פיתוח, התשמ"ח — 1988 (קריאה ראשונה).
ח. הצעת חוק הרשות למאבק בשימוש לרעה בסמים, התשמ"ח — 1988 (קריאה ראשונה).
ט. הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית, על-פי סעיף 22 לחוק יסוד: הכנסת, לנושא דלקת הגז בקריית-אחא — הצעות חברי הכנסת י" צבן, מ' ירשובסקי וד' מגן.
י. הצעות לסדר-היום.
יא. הצעת חוק לתיקון פקודת הדיג (מס' 2). התשמ"ח — 1988 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
יב. הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 6). התשמ"ח — 1988 (קריאה ראשונה).
יג. הצעת חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (אישור חוקי עזר ופרסומם), התשמ"ח — 1988 (קריאה ראשונה).
יד. מאון הגירה שלילי בגליל — הצעת חבר הכנסת א' נחמיאס.
טו. הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 14). התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
טז. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 18) (קריאה ראשונה).
יז. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 15) (קריאה ראשונה).
יח. הצעת חוק רשות השידור (תיקון מס' 7). התשמ"ח — 1987 (קריאה ראשונה).
יט. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 15). התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
כ. הצעת חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 3). התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
כא. פיטורי מורים והשיבושים בעקבותם כמערכת החינוך — הצעות חברי הכנסת מ' פלד, ד' רנינו, ד' מגן ור' איתן.
- כב. עיצומים והשבתות כמערכת החינוך — הצעת חבר הכנסת ר' איתן.
כג. הצעת חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ (תיקון מס' 3). התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
כד. הצעת חוק חגורות בטיחות ברכב, התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
כה. הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
כו. הצעת חוק המכר (דירות) (תיקון מס' 2). התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
כז. הצעת חוק פנקס הבוחרים (הוראות שעה), התשמ"ז — 1985 (קריאה ראשונה).
כח. הצעת חוק לתיקון פקודת ויכונות החשמל, התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
כט. עידוד שירות קבע של קצינים ווטרים בצבא — הצעת חבר הכנסת י" שריד.
ל. הודעת ראש הממשלה בדבר הסדרים חדשים לניהול חיי התושבים בשטחים — הצעות חברי הכנסת ז' עטשי, ש' אלוני, א' גרנות, ב' בן-אליעזר, מ' איתן וג' כהן.
לא. נאום חוסיין ומשמעותיו — הצעות חברי הכנסת אמ' לין, ר' כהן, י" צבן, מ' מיעארי ור' נאמן.
לב. הקמת מנזר הכרמליטים באושכין — הצעות חברי הכנסת ד' שילנסקי ור' גרוסמן.
לג. העלאת מחירי הדלק לתעשייה — הצעת חבר הכנסת א' גרנות.
לד. הצהרת ישראל בעצרת האו"ם על הפסקת אש בלבנון ועל נסיגה הדרגתית מדרום-לבנון — הצעת חבר הכנסת א' גרנות.
לה. הפסקת ורם המים לעיר אוס-אל-פחם — הצעת חבר הכנסת ח' טובי.
לו. בקשה מארצות-הברית לכטל מעמד של פליטים ליהודים היוצאים מברית-המועצות — הצעות חברי הכנסת א' גרנות וש' בן-שלמה.
לז. התבטאויות של הרכ פרדס בעיתון "כותרת ראשית" — הצעת חברת הכנסת ש' אלוני.
לח. לימודי מרעים מדריקים בבתי-הספר — הצעות חברי הכנסת י" צבן ור' ארצי.
לט. שינויים באמנה בין הסוכנות היהודית לממשלת ישראל — הצעת חבר הכנסת ח' רמון.
מ. לקראת כינוס הקונגרס הציוני — הסוכנות היהודית, עתידה ומטרותיה — הצעת חבר הכנסת מ' שטרית.

- מא. הפסגה הכין-ערבית בעמאן, תוצאותיה והשלכותיה —
הצעת חברי הכנסת ש' דיניץ, י' צבן, ת' טובי ר' שריד.
מב. עשור לביקורו של אנואר סאדאת — הצעות חברי הכנסת
א' הראל, א' ורדיגר, מ' איתן ר' נאמן.
מג. הצעת כנסיית "סנט-פאול" בירושלים — הצעות חברי
הכנסת א' סרטני ות' טובי.
מד. ביטול החוזה עם המרכז המורמוני — הצעת חברי הכנסת
א"י שפירא.
- מה. האנטישמיות הגואה ברחבי תבל — הצעת חברי הכנסת
ר' מגן.
מו. הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה).
התשמ"ח — 1988 (קריאה ראשונה).
מז. הצעת סיעת חנוכה "כך" להביע אי-אמון לממשלה בשל
הסכנה לקיומה של המדינה מצד אויבים ובוגדים מבית.
מח. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 26),
התשמ"ח — 1988.
מט. הצעות חוק של חברי הכנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבה תי"ג

292. שילוב מתיישבי יהודה, שומרון וחבל-עזה במסגרת
המשמר האזרחי ושילוב היישובים במסגרת ההגנה
המרחבית — הצעת חברי הכנסת י' כהן.
293. למנוע כניסת התקשורת לסיקור המהומות ביהודה,
בשומרון ובעזה — הצעת חברת הכנסת ג' כהן.
294. רמת המחקר בחינוך האקדמי — הצעת חברי הכנסת ר'
איתן.
295. עתידו של המחקר המדעי בישראל — הצעת חברי הכנסת
ש' וייס.
296. מערכת החינוך בערכה — הצעת חברי הכנסת נ' רז.
297. פעילותן של תנועות השמאל בישראל — הצעת חברי
הכנסת מ' כנא.

ג. הצעת חוק מלווה המדינה (תיקון מס' 7), התשמ"ח — 1988

1. תיקון סעיף 7

בסעיף 7 לחוק מלווה המדינה, החש"ט — 1979¹, במקום "10,000" יבוא "20,000".

¹ ס"ח החש"ט, עמ' 112; התשמ"ז, עמ' 30 ר' 93.

ד. הצעת חוק לתיקון פקודת בתי-הסוהר (מס' 8), התשמ"ח — 1988

1. תיקון סעיף 20

בסעיף 20 לפקודת בתי-הסוהר [נוסח חדש].
החש"ב — 1971¹, במקום הגדרת "בית-משפט" או
"שופט" יבוא:

"בית-משפט או של בית-דין כאמור."

"בית-משפט" או "שופט" — לרבות בית-דין כמשמעותו
בחוק בתי-דין דתיים (כפיית ציות), התשט"ז — 1956², דיין
של בית-דין כאמור, ושל כמשמעותו בחוק בתי-המשפט
[נוסח משולב], התשמ"ד — 1984³, והמזכיר הראשי של
בית-משפט או של בית-דין כאמור."

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459; ס"ח התשמ"ד, עמ' 90.

² ס"ח התשט"ז, עמ' 40.

³ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

ה. החלטה בדבר חלוקת הצעת חוק לפי סעיף 121 לתקנון הכנסת

- הכנסת מחליטה על-פי סעיף 121 לתקנון הכנסת, להרשות
לוועדת החוקה, חוק ומשפט להביא לקריאה שנייה ושלישית
חלק מחוק העונשין (תיקון מס' 22), התשמ"ח — 1988.
- החלק יכלול תיקון לפקודת התעבורה (מס' 22),
התשמ"ח — 1988.

ו. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 26), התשמ"ח — 1988

1. תיקון סעיף 35
בסעיף 35 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב],
החש"ל — 1970¹ —
- (1) בסעיף קטן (א)(2)(א), במקום "65" יבוא "60";
(2) בסעיף קטן (א)(2)(ב), במקום "65" יבוא "60".
- במקום "שנתיים" יבוא "שנה אחת" ובמקום
"שנה אחת" יבוא "חצי שנה";
(3) אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:
- "(ו) הוראות סעיף זה לא יחולו על זכאי לקצבת
פרישה שהגיע לגיל 65".

¹ ס"ח החש"ל, עמ' 60; התשמ"ז, עמ' 124.

2. תיקון חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) בסעיף 33 לחוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה — 1985.² אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו על זכאי לקצבת פרישה שהגיע לגיל 65."

² ס"ח התשמ"ה, עמ' 142; התשמ"ו, עמ' 88.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

עברה תקופת המתנה של חצי שנה מיום יציאתו לקצבה. 3. בפסקה (3), במקום "65" יבוא "60". לסעיף 2 חבר הכנסת ר' כהן מציע: במקום הסעיף יבוא: "1. ביטול סעיף 35 סעיף 35 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב]. התשל"ל — 1970 — בטל." לחלופין 1. בפסקה (1), במקום "60" יבוא "55". 2. במקום פסקה (2) יבוא: "(2) בסעיף קטן (א)(2)(ב) במקום "65" יבוא "55", ובמקום הסיפא המתחיל במלים "וטרם עברה תקופת המתנה" יבוא "וטרם	3. תחילה ותחלה תחילתו של חוק זה ב-1 בחודש שלאחר פרסומו ותחולתו גם לגבי מי שפרש לגמלאות לפני תחילתו. לסעיף 1 חבר הכנסת ר' כהן מציע: במקום הסעיף יבוא: "1. ביטול סעיף 35 סעיף 33 לחוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה — 1985 — בטל." לחלופין בסעיף קטן (ד), במקום "65" יבוא "55". לחלופי חלופין בסעיף קטן (ד), במקום "65" יבוא "60".